

Διπλωματική Εργασία

**ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΤΟΥ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΡΟΠΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**

ΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΗ ΤΣΙΟΚΑΝΟΥ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης στη Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Χρηματοοικονομική

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

2.1 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί.....σελ 3

2.2 Μεγέθη και Μέτρηση της Ποσότητας του Βρώμικου Χρήματος.....σελ 4

2.3 Μέθοδοι και Αγορές Νομιμοποίησης Παράνομου Χρήματος.....σελ 6

2.4 Μακροοικονομικές Επιπτώσεις της Νομιμοποίησης Εσόδων

από Παράνομες Δραστηριότητες.....σελ 9

2.5 Μικροοικονομικές Επιπτώσεις της Νομιμοποίησης Εσόδων

από Παράνομες Δραστηριότητες.....σελ 12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

3.1 Γενικό Ιστορικό.....σελ 15

3.2 Στόχοι Καταπολέμησης και Ισχύον Καθεστώς.....σελ 20	σελ 20
3.3 Διεθνείς Φορείς και Οργανισμοί στην Υπηρεσία της Καταπολέμησης	
Παράνομου Χρήματος.....σελ 25	σελ 25
3.4 F.A.F.T –Financial Action Task Force.....σελ 26	σελ 26
3.5 Ευρωπαϊκή Ένωση.....σελ 29	σελ 29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.1 Ελληνική Νομοθεσία.....σελ 32	σελ 32
4.2 Οργανωτικά Χαρακτηριστικά.....σελ 33	σελ 33
4.3 Ο νόμος 3691/2008.....σελ 34	σελ 34
4.3.1 Βασικές Έννοιες ν.3691/2008.....σελ 36	σελ 36
4.3.2 Οι Τελούμενες Πράξεις που Συνιστούν Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος.....σελ 38	σελ 38
4.3.3 Εγκληματικές Δραστηριότητες Βασικά Αδικήματα.....σελ 39	σελ 39
4.3.4 Τα Πρόσωπα που υπόκεινται στο Ν. 3691/2008.....σελ 40	σελ 40
4.4 Εφαρμογή στο Εγχώριο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.....σελ 41	σελ 41
4.5 Υποχρεώσεις Λοιπών Υπόχρεων Προσώπων.....σελ 44	σελ 44
4.6 Προβλεπόμενες Κυρώσεις.....σελ 47	σελ 47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ Ξ.Β.Χ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ Ν 3861/08

5.1 Τι σημαίνει Δέουσα Επιμέλεια.....σελ 51

5.2 Πιστοποίηση Επαλήθευση Ταυτότητας Πελάτη.....σελ 55

5.3 Κατηγοριοποίηση Πελάτη και Αντίστοιχα Μέτρα Επιμέλειας.....σελ 57

5.4 Χειρισμός Υπόπτων και Ασυνήθιστων Συναλλαγών

5.4.1 Υποχρέωση Αναφοράς –Απαγόρευση Γνωστοποίησηςσελ 61

5.4.2 Άρνηση Συναλλαγής.....σελ 63

5.4.3 Διερεύνηση Συναλλαγής- Διαδικασία Αναφοράς.....σελ 64

5.4.4 Τραπεζικό Απόρρητο – Δέσμευση Λογαριασμών.....σελ 66

5.5 Τυπολογία Υπόπτων/Ασυνήθιστων Συναλλαγών.....σελ 67

ΕΠΙΛΟΓΟΣσελ 72

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διπλωματική εργασία που ακολουθεί με τίτλο « Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και η αποτελεσματικότητα αντιμετώπισης στο πλαίσιο της Ελληνικής Πραγματικότητας» στα πλαίσια της λήψης πτυχίου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην “Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη” του Πανεπιστημίου Μακεδονίας αποτελεί μία προσπάθεια παρακολούθησης του φαινομένου της αποτροπής νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομη δραστηριότητα το οποίο αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά θέματα στην ατζέντα της διεθνούς οικονομικής κοινότητας.

Στο πρώτο μέρος, γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή αλλιώς ξέπλυμα χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στα αδικήματα δηλαδή για την καταπολέμηση των οποίων θεσπίστηκε ο Νόμος 3691/2008 και γίνεται μια προσπάθεια θεωρητικής προσέγγισης των επιπτώσεων του φαινομένου στην οικονομική δραστηριότητα.

Στο δεύτερο μέρος, περιγράφονται τόσο το διεθνές και κοινοτικό όσο και το εθνικό θεσμικό πλαίσιο σχετικά με τη πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και οι κινήσεις που έγιναν για τη διαμόρφωση συντονισμένων μέτρων και πολιτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Στο τρίτο μέρος, εξετάζεται το εγχώριο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, αναλύεται ο Νόμος 3691/2008 και συγκεκριμένα περιγράφονται τα αδικήματα που προλαμβάνει και καταστέλλει, τα υπόχρεα πρόσωπα και οι αρμόδιες εποπτικές αρχές. Επιπλέον, αναλύονται οι απαιτήσεις του Νόμου 3691/2008.

Στο τέταρτο μέρος, αναλύεται το περιεχόμενο της Απόφασης της Συνεδρίασης 281/17.03.2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων και των τροποποιήσεων της για την « Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδας πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» μέσω της οποίας η Τράπεζα της Ελλάδας εξειδίκευσε τις απαιτήσεις του Νόμου 3691/2008 για τα πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Επιπλέον, αναφέρονται προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα στην εφαρμογή.

Στο παρόν κείμενο έγινε προσπάθεια να παρουσιαστούν, το φαινόμενο όπως διαμορφώθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο μετά από τη διεθνοποίηση της οικονομίας και οι προσπάθειες υιοθέτησης συντονισμένων και συγκεκριμένων μέτρων και πολιτικών καθώς και μια αναλυτικότερη προσέγγιση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Νόμο 3691/2008 για τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται και κυρίως για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς όσο και οι προβληματισμοί που δημιουργούνται από την εφαρμογή των απαιτήσεων αυτών.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Δημήτριο Παπαδόπουλο για την καθοδήγηση, επίβλεψη και βοήθεια που μου προσέφερε σε όλη τη διάρκεια συγγραφής της εργασίας οποιαδήποτε στιγμή απαιτήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

2.1 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

Ξέπλυμα χρήματος (ή αλλιώς νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) είναι η προσπάθεια των εγκληματιών να συγκαλύψουν την πηγή προϊόντων παράνομης δραστηριότητας «περνώντας» τα στην υγιή οικονομία. Είναι, δηλαδή, η διαδικασία «μεταμπίεσης» κερδών αποκτηθέντων από παράνομη δραστηριότητα σε κέρδη δήθεν αποκτηθέντα από νόμιμη δραστηριότητα, με σκοπό να καταστεί δυνατή ή περαιτέρω επένδυση τους.

Με τον όρο «*ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*» (ΞΒΧ) νοούνται μία ή περισσότερες ενέργειες μέσω τραπεζικού συστήματος ή άλλων διαύλων με τις οποίες επιδιώκεται η συγκαλύψη της παράνομης προέλευσης χρημάτων ή άλλων κεφαλαίων.¹

Αντίστοιχα, με τον όρο «*χρηματοδότηση της τρομοκρατίας*» (ΧΤ) νοούνται οι ενέργειες με τις οποίες επιδιώκεται η παροχέτευση κεφαλαίων (συνήθως χρηματικών) σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα με σκοπό την υποβοήθηση τους στην προπαρασκευή, οργάνωση ή/ και διενέργεια τρομοκρατικών πράξεων όπως αυτές ορίζονται από την εκάστοτε νομοθεσία.

Διευκρινιστικά αναφέρουμε πως ενώ στο ΞΒΧ τα κεφάλαια έχουν εγκληματική προέλευση (π.χ. από εμπόριο ναρκωτικών, όπλων κλπ), στη ΧΤ τα κεφάλαια μπορεί να προέρχονται από νόμιμες δραστηριότητες. Έτσι, στην πρώτη περίπτωση το ζήτημα είναι η προέλευση των κεφαλαίων ενώ στη δεύτερη ο σκοπός τους χωρίς βέβαια να αποκλείεται και ο συνδυασμός των δυο περιπτώσεων.

¹. Στενημαχίτης Κ., (2009), Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, εκδόσεις Atexcelixi, Αθήνα

Σύμφωνα με τη FAFT² το ξέπλυμα χρήματος είναι η επεξεργασία των εσόδων από εγκληματικές πράξεις που διεξάγουν άτομα ή ομάδες ατόμων με στόχο το κέρδος. Αυτή η διαδικασία είναι κρίσιμης σημασίας, δεδομένου ότι επιτρέπει στους εγκληματίες να απολαύσουν τα κέρδη τους χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η πηγή προέλευσης τους. Όταν μια εγκληματική δραστηριότητα αποφέρει σημαντικά κέρδη το άτομο ή τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτή πρέπει να βρουν ένα τρόπο για τον έλεγχο των κεφαλαίων που αποκομίζουν χωρίς να τραβούν την προσοχή στη δραστηριότητα από την οποία προέρχονται ούτε στα άτομα που εμπλέκονται. Οι εγκληματίες προσπαθούν να το πετύχουν αυτό συγκαλύπτοντας την πηγή προέλευσης, αλλάζοντας την μορφή τους ή μεταφέροντας τα κεφάλαια σε μέρη που είναι λιγότερο πιθανό να προσελκύσουν την προσοχή.

Παράνομες πωλήσεις όπλων, λαθρεμπόριο και άλλες δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος όπως διακίνηση ναρκωτικών, δίκτυα πορνείας μπορούν να αποφέρουν τεράστια ποσά εσόδων. Επίσης υπεξαιρέσεις, δωροδοκίες, εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών μπορούν να δημιουργήσουν μεγάλα κέρδη και την ανάγκη για την «νομιμοποίηση» τους μέσω του ξεπλύματος παράνομου χρήματος.

2.2 Μεγέθη και Μέτρηση της Ποσότητας του Βρώμικου Χρήματος

Λόγω της φύσης του ζητήματος δεν είναι εύκολος ο προσδιορισμός του ύψους της ποσότητας του βρώμικου χρήματος επειδή τα σχετικά μεγέθη δεν καταγράφονται σε επίσημες ή ανεπίσημες στατιστικές. Το ξέπλυμα χρημάτων είναι μια παράνομη δραστηριότητα που ασκείται από εγκληματίες που συμβαίνει έξω από το κανονικό φάσμα των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών στατιστικών στοιχείων. Μαζί με

² FATF (Financial Action Task Force)-www.fatf-gafi.org

κάποιες άλλες πτυχές της υπόγειας οικονομικής δραστηριότητας, οι πρόχειρες εκτιμήσεις έχουν δοθεί για να δώσουν μία αίσθηση της κλίμακας του προβλήματος.

Προκειμένου να εξεταστεί το πρόβλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πρέπει κανείς να το μετρήσει ανάλογα με τη χώρα αλλά και παγκοσμίως. Γενικά πάντως το να προσπαθήσει να εκτιμήσει κάποιος την ποσότητα χρήματος που ξεπλένεται είναι προσπάθεια μα μετρήσει τα αμέτρητα. Λόγω της μυστικότητας του φαινομένου το ποσό των χρημάτων που ξεπλένονται και η τεχνική με την οποία γίνεται αυτό έρχονται στο φώς μόνο όταν ανιχνεύεται. Ο υπολογισμός του εισάγει παρόμοια προβλήματα με αυτά της μέτρησης της παραοικονομίας.

Ωστόσο προσπάθειες έγιναν και συνεχίζουν να γίνονται. Ο John Walker (1995..)³ ήταν από τους πρώτους που προσπάθησε να εφαρμόσει ένα μοντέλο ποσοτικοποίησης του ξεπλύματος χρήματος και αρχικής εκτίμησης της παραγωγής. Το μοντέλο του πρότεινε το ποσό των 2,85 τρισεκατομμυρίων δολαρίων να νομιμοποιείται σε παγκόσμιο επίπεδο. Η εκτίμηση αυτή υποδεικνύει ότι το ποσό του χρήματος που ξεπλένεται είναι αρκετά μεγάλο. Έκτοτε η συζήτηση για το αν το βρώμικο χρήμα μπορεί να μετρηθεί συνεχίζεται. Μερικοί, όπως η FATF ισχυρίζονται ότι η ποικιλομορφία των μορφών και τεχνικών ξεπλύματος χρήματος κάνουν το εγχείρημα αδύνατο. Άλλοι, και κυρίως διάφορα ινστιτούτα και διεθνείς οργανισμοί όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) και διάφορες Μονάδες Χρηματοπιστωτικής Πληροφόρησης (FIUs) ορισμένων χωρών κάνουν προσπάθειες να εκτιμήσουν το μέγεθος της ποσότητας εγχώριας και διεθνούς του χρήματος που ξεπλένεται.

³ Brigitte Unger, (2007). The Scale and Impact of Money Laundering, Edward Elgar, UK, (p, 29-30).

Σύμφωνα όμως με υπολογισμούς του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου⁴, το βρώμικο χρήμα για το 1996 ανερχόταν κατά προσέγγιση στο 2%-5% του παγκόσμιου ΑΕΠ δηλαδή από USD 590 δισεκατομμύρια έως USD 1,5 τρισεκατομμύρια. Το μικρότερο ποσό (590 δις.) ήταν περίπου ίσο με το ΑΕΠ της Ισπανίας. Νεότερες εκτιμήσεις (2007) του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας που υπολογίζουν το παγκόσμιο ΑΕΠ σε 55-72 τρισεκατομμύρια USD διαμορφώνουν το ύψος της ποσότητας του βρώμικου χρήματος από 1,1- 3,6 τρισεκατομμύρια USD.

2.3 Μέθοδοι και Αγορές Νομιμοποίησης Παράνομου Χρήματος

Η μεθοδολογία του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος δεν είναι ενιαία ούτε μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων λόγω της πολύ μεγάλης περιπτώσιολογίας και της επινοητικότητας όσων την επιδιώκουν. Ένα εντυπωσιακό χαρακτηριστικό του ξεπλύματος χρήματος είναι ο αριθμός των διαφορετικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίησή της. Η συστηματική μελέτη όμως των πραγματικών περιστατικών δείχνει ότι υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε κάποια τυποποίηση του φαινομένου και στη διάκριση τριών σταδίων του ξεπλύματος. Μερικοί βέβαια από τους μηχανισμούς που αναφέρονται παρακάτω συνδέονται μόνο με μία φάση από τις τρεις του ξεπλύματος ενώ άλλοι μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε οποιαδήποτε φάση. Τα στάδια αυτά έχουν ως εξής:

1. ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ (PLACEMENT)

Στο στάδιο αυτό στόχος είναι η είσοδος των κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα χωρίς να κινηθούν υποψίες. Κάτι τέτοιο επιδιώκεται με τις παρακάτω μεθόδους

- ✓ Κατάτμηση του ποσού σε μικρότερα
- ✓ Καταθέσεις μικροποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς
- ✓ Μετατροπή μετρητών σε επιταγές/ εμβάσματα

⁴ www.imf.org

- ✓ Κατάθεση των επιταγών/ εμβασμάτων σε λογαριασμούς άλλης τράπεζας/ περιοχής
- ✓ Λαθρεμπόριο μετρητών (Currency smuggling)⁵
- ✓ Καζίνο/Ιππόδρομος/Λοταρίες/Στοιχήματα

2. ΔΙΑΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗ (LAYERING)

Στο στάδιο αυτό επιδιώκεται μια σειρά μετατροπών ή μεταφορών ώστε να απομακρυνθούν τα κεφάλαια από την πηγή τους και να συγκαλυφθεί η προέλευση τους με απόκτηση νομιμοφάνειας. Συνήθεις τρόποι είναι οι εξής:

- ✓ Αγοραπωλησία επενδυτικών προϊόντων
- ✓ Διασυνοριακές μεταφορές χρημάτων (cross border)
- ✓ Μεταφορές ποσών σε λογαριασμούς χωρών με χαλαρή φορολογική νομοθεσία ή χαλαρή νομοθεσία κατά του ΕΒΧ
- ✓ Εικονικές αγορές/ εισαγωγές αγαθών
- ✓ Αγορές Ασφαλιστηρίων Συμβολαίων

3. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ (INTEGRATION)

Στο τρίτο και τελευταίο στάδιο επιδιώκεται η επαναφορά των κεφαλαίων στη νόμιμη και πραγματική οικονομία συνήθως με την επένδυση τους σε ακίνητα και επιχειρήσεις. Συνήθεις τρόποι είναι οι εξής:

- ✓ Επενδύσεις σε Κεφαλαιαγορές/Αγορές Παραγώγων
- ✓ Εξαγορές Ακινήτων
- ✓ Αγορές Χρυσού/Πολύτιμων Λίθων
- ✓ Αγορές Αγαθών Πολυτελείας/Εργων Τέχνης

⁵ Donato Masciandaro, Elod Takats and Brigitte Unger , , (2007). Black finance, (p131-133)

- ✓ Εξαγορές Επιχειρήσεων Εισαγωγών- Εξαγωγών
- ✓ Εξαγορές Επιχειρήσεων έντασης Ρευστότητας.

4. Νέες μέθοδοι Ξεπλύματος Χρημάτων

Ποιος όμως έχει την ανάγκη να ξεπλύνει χρήματα και ποιος παρέχει αυτές τις υπηρεσίες μέσω ποιών αγορών; Έμποροι ναρκωτικών, λαθρέμποροι φαρμάκων και όπλων, φοροφυγάδες, σωματέμποροι, άτομα που βαρύνονται με οικονομικές απάτες είναι μερικές από τις πιο συνηθισμένες περιπτώσεις που προκύπτουν από τις έρευνες.

Ο πιο πρόσφορος τομέας για το ξέπλυμα βέβαια είναι ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Πρόσωπα που βρίσκονται εντός του χρηματοπιστωτικού τομέα εργαζόμενοι σε τράπεζες ή άλλα ιδρύματα δωροδοκούνται ή εξαναγκάζονται για να μην υποβάλουν αναφορές ύποπτων δραστηριοτήτων. Οι δικηγόροι επίσης εμφανίζεται να είναι μεταξύ των πιο συνήθων πρακτόρων ξεπλύματος χρήματος οι τουλάχιστον να παρέχουν διευκολύνσεις στην διαδικασία. Άλλα επαγγέλματα που ενέχονται στη αγορά ξεπλύματος παράνομου χρήματος είναι οι λογιστές, συμβολαιογράφοι χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι χρηματιστές ασφαλιστικοί πράκτορες και μεσίτες. Η δυσκολία ανίχνευσης έγκειται στο ότι κανένας δεν είναι ανεξάρτητος πάροχος υπηρεσιών από παράνομες δραστηριότητες αλλά οι περισσότεροι πάροχοι ασχολούνται με άλλες νόμιμες δραστηριότητες και ευκαιριακά παρέχουν σε αριθμό πελατών τους και την υπηρεσία την νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Τον Οκτώβριο του 2006, η FAFT δημοσίευσε την πρώτη έκθεση της σχετικά με τις νέες μεθόδους πληρωμής (NPMs) την οποία επικαιροποίησε το 2010⁶ με περισσότερες διαθέσιμες περιπτώσιολογικές μελέτες και επικεντρώνοντας στην αύξηση της ευαισθησίας για την εκτεταμένη χρήση και ενδεχόμενη κατάχρηση αυτών των

⁶ FATF (Financial Action Task Force)-Money Laundering Using New Payment Methods-October 2010.

μεθόδων για σκοπούς ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Κύριο χαρακτηριστικό αυτών των νέων μεθόδων ε

Οι κυριότερες νέες μέθοδοι πληρωμών που αναφέρονται και μελετώνται είναι:

- Πληρωμές μέσω Internet
- Πληρωμές μέσω κινητών τηλεφώνων ή παρόμοιων τεχνικών συσκευών
- Πληρωμές μέσω Προπληρωμένων (Prepaid) Καρτών με χρήση μαγνητικής ταινίας είτε με χρήση ηλεκτρονικού τσίπ. (smart electronic card chips).

2.4 Μακροοικονομικές Επιπτώσεις της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες

Παραγωγή και Απασχόληση

Το ξέπλυμα χρήματος μπορεί από τη μία πλευρά να προκαλέσει αύξηση της παραγωγής, του εισοδήματος και της απασχόλησης, δεδομένου ότι επιπλέον χρήματα εισέρχονται στο οικονομικό κύκλωμα και τα οποία χρήματα είναι διαθέσιμα για πρόσθετες επενδύσεις. Από την άλλη πλευρά το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να επιβραδύνει την οικονομία στη λογική ότι τα χρήματα που χάνονται από τα θύματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν πιο παραγωγικά από τους ίδιους παρά από τους δράστες. Σε κάθε περίπτωση για να πούμε ότι αν θα έχουμε αύξηση η μείωση της παραγωγής θα πρέπει να εξετάσουμε τι το θύμα και τι ο δράστης θα έκανε με αυτά τα χρήματα.⁷ Όσον αφορά την απασχόληση η εισροή χρημάτων στην οικονομία μια χώρας αυξάνει την απασχόληση και διεγείρει τομείς όπως οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι δικηγόροι και οι οικονομικοί σύμβουλοι. Αυτό βέβαια εξαρτάται από τη φάση που βρίσκεται η διαδικασία του ξεπλύματος και τον αν αφαιρούνται πόροι από άλλους

⁷ Donato Masciandaro, Elod Takats and Brigitte Unger , , (2007). Black finance, (p161-164)

κλάδους της πραγματικής οικονομίας. Η Unger⁸ μελετώντας την Ολλανδία διαπίστωσε ότι η εισροή χρημάτων στη φάση της διαστρωμάτωσης δημιουργεί λιγότερο πραγματικές επιπτώσεις από ότι η φάση της ολοκλήρωσης.

Εισαγωγές-Εξαγωγές

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να προκαλέσει στρέβλωση των εισαγωγών και εξαγωγών μιας χώρας ειδικά αν οι δράστες στρέφονται προς την κατανάλωση αγαθών πολυτελείας. Κατά συνέπεια θα υπάρξει πρόβλημα στο ισοζύγιο πληρωμών. Όμως οι εισαγωγές δεν παράγουν εγχώρια οικονομική δραστηριότητα ή απασχόληση και μπορεί αυτό να μειώσει την ανταγωνιστικότητα και την κερδοφορία των εγχώριων επιχειρήσεων.

Δημόσια Έσοδα

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στα δημόσια έσοδα λόγω της μείωσης των εσόδων της κυβέρνησης από το φόρο. Δήλωση ανακριβών στοιχείων ή αδήλωτα εισοδήματα είναι από τις πιο συχνές μεθόδους για τη διεξαγωγή ξέπλυματος χρήματος. Ταυτόχρονα η αύξηση αδικημάτων που σχετίζονται με το ξέπλυμα παράνομου χρήματος αυξάνει και τις δημόσιες δαπάνες για πρόληψη και καταστολή. Αυτά βέβαια επηρεάζουν έμμεσα και τους έντιμους φορολογούμενους επειδή είναι πιθανόν να αντισταθμιστούν με αύξηση των φορολογικών συντελεστών.

Ζήτηση Χρήματος-Συναλλαγματική Ισοτιμία-Επιτόκια

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στη ζήτηση χρήματος, στη συναλλαγματική ισοτιμία και στα επιτόκια. Οι απρόβλεπτες εισροές ή εκροές κεφαλαίων δημιουργούν αστάθεια τόσο στην αγορά χρήματος όσο και στο ισοζύγιο πληρωμών. Επιπροσθέτως τα επιτόκια

⁸ Brigitte Unger, (2007). The Scale and Impact of Money Laundering, (p35-38)

επηρεάζονται και από το γεγονός ότι αυτού του είδους τα κεφάλαια κατευθύνονται σε αγορές όπου είναι δυσκολότερο να εντοπιστούν παρά όπου τα επιτόκια ή οι συντελεστές απόδοσης είναι υψηλότεροι.

Ρυθμός Ανάπτυξης

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει σημαντική αρνητική επίπτωση στο ρυθμό ανάπτυξης δεδομένου ότι μεταφέρονται κεφάλαια από υγιείς σε ριψοκίνδυνες επιχειρήσεις, από παραγωγικές επενδύσεις σε στείρες και διότι αν το έγκλημα και η διαφθορά διευκολύνονται τότε ο ρυθμός ανάπτυξης επιβραδύνεται.

Δύναται όμως και να έχει και θετικές επιπτώσεις αν τα χρήματα μεταφέρονται από τη χώρα με εγκληματικές δραστηριότητες σε άλλη χώρα λόγω λιγότερο αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου κατά του ξεπλύματος, τότε η τελευταία χώρα επωφελείται από την προσέλκυση αυτών των κεφαλαίων.

Αύξηση Εγκλήματος

Είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος για μία χώρα διότι η εγκληματική δραστηριότητα που δεν προλαμβάνεται και δεν καταστέλλεται προσελκύει περισσότερο έγκλημα επειδή οι οικονομική απόδοση και η πρόσοδος θα επανεπενδύονται σε παράνομες δραστηριότητες. Εάν το έγκλημα παγιωθεί τότε οι οικονομικές κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες μπορούν να φτάσουν από τον έλεγχο ολόκληρων οικονομικών τομέων και την άνοδο της διαφθοράς στην υπονόμηση της πολιτικής από εγκληματικές οργανώσεις.

Αύξηση Τρομοκρατίας

Η σχέση μεταξύ του φαινομένου και της τρομοκρατίας έχει δυο εκφάνσεις. Η πρώτη είναι να χρησιμοποιηθούν το νομιμοποιημένο χρήμα για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η δεύτερη να χρησιμοποιηθούν οι μέθοδοι του ξεπλύματος για να

συγκαλυφθούν τα ίχνη και οι πηγές “καθαρού” χρήματος που κατευθύνεται όμως για την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Και στη δεύτερη περίπτωση χρησιμοποιούνται οι αδυναμίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος ώστε να διαχωριστούν και οι πηγές ροών χρήματος από τον προορισμό τους και έτσι να αποφευχθεί ο εντοπισμός του εγκλήματος της τρομοκρατίας.

2.5 Μικροοικονομικές Επιπτώσεις της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες

Στρέβλωση Οικονομικών Τομέων

Οι εγκληματίες επανεπενδύουν την πρόσοδο τους από τις εγκληματικές δραστηριότητες σε εταιρίες κυρίως ακινήτων με σκοπό την πραγματοποίηση περαιτέρω κερδών νόμιμα ή παράνομα. Πολλές από τις επενδύσεις τους είναι σε τομείς με τους οποίους είναι εξοικειωμένοι όπως μπαρ, εστιατόρια, μεταφορές κ.α. Πολλοί έχουν την τάση να επενδύουν στη χώρα καταγωγής τους ή στη χώρα που ασκούν την εγκληματική τους δραστηριότητα⁹.

Φαίνεται επίσης ότι σε κάθε χώρα διαφορετικός τομέας της οικονομίας ελκύει τους εγκληματίες για να ξεπλύνουν χρήματα. Στην Ιταλία, (Masciadaro 1999) διαπίστωσε ότι η αγορά ομολόγων ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής για τους εγκληματίες επενδυτές γιατί τους επέτρεπε για καιρό να αποκρύπτουν την πραγματική τους ταυτότητα. Στην Ολλανδία (B. Unger, 2006), ο τομέας των ακινήτων φαινόταν ιδιαίτερα δημοφιλής μεταξύ των εγκληματιών.

Τεχνητή Αύξηση Τιμών

Ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα σε αυτούς του τομείς είναι μια τεχνητή αύξηση τιμών. Το πρωταρχικό κίνητρο των εγκληματιών είναι να επενδύσουν τα παράνομα

⁹ Donato Masciadaro, Elod Takats and Brigitte Unger , , (2007). Black finance, (p155-156)

έσοδά τους προσπαθώντας να συγκαλύψουν την παράνομη προέλευση τους. Ως εκ τούτου είναι πρόθυμοι να πληρώσουν για συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία πάνω από την αξία τους καθώς και να αγοράσουν άλλα μη ελκυστικά περιουσιακά στοιχεία ή επιχειρήσεις απλώς και μόνο επειδή αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να αυξήσουν το μερίδιό τους σε μια συγκεκριμένη αγορά και να ισχυροποιήσουν τη θέση τους στη συγκεκριμένη οικονομία.

Νόθευση Ανταγωνισμού

Όπως προαναφέραμε το ενδιαφέρον των εγκληματιών για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων δεν προκύπτει από την πραγματικής τους αξία αλλά μάλλον από τα οφέλη της απόκρυψης, είναι πρόθυμοι να πληρώσουν πολύ περισσότερα από την πραγματική τους τιμή. Αυτό θα οδηγήσει σε τεχνητή αύξηση τιμών κάνοντας αυτά τα περιουσιακά στοιχεία απρόσιτα για τους πραγματικούς αγοραστές. Δεδομένης της επιθυμίας τους να μετατρέψουν τα μετρητά σε στοιχεία ενεργητικού δίνοντας τους εμφάνιση νόμιμου πλούτου υπερθεματίζουν στις αγορές εκτοπίζοντας τους υγιείς αγοραστές. Αλλά ακόμα και όταν αποκτούν και λειτουργούν μια επιχείρηση η δυνατότητα τους να την τροφοδοτούν με άφθονη ρευστότητα τους δίνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και οδηγεί άλλες επιχειρήσεις εκτός αγοράς.

Νόθευση Επαγγελμάτων

Τα επαγγέλματα που είναι εκτεθειμένα σε κίνδυνο μόλυνσης από το έγκλημα της νομιμοποίησης παράνομου χρήματος είναι κυρίως του χρηματοπιστωτικού τομέα και τα νομικά επαγγέλματα δικηγόροι ,συμβολαιογράφοι. Για το χρηματοπιστωτικό τομέα υπάρχει εκτενείς αναφορά σε άλλα κεφάλαια, για τα νομικά επαγγέλματα όμως αναφέρουμε επιγραμματικά κάποιες ενέργειες μέσω των οποίων μπορούν να εμπλακούν στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

- Δημιουργία περίπλοκων νομικών μορφών και καθεστώτων (πχ εμπιστεύματα)¹⁰
- Αγορά ή πώληση ακινήτων
- Εκτέλεση χρηματοοικονομικών συναλλαγών
- Παροχή εισαγωγών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Είσπραξη μετρητών και παροχή σε πελάτες
- Πληρωμή χρημάτων σε τρίτους για συναλλαγές που δεν συνδέονται με νομική εξυπηρέτηση
- Διευκολύνσεις ξεπλύματος σε πελάτες τους φυλακισμένους.

¹⁰ Στενημαχίτης Κ., (2009), Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, (σελ 42)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

3.1 Γενικό Ιστορικό

Η αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θεωρείται διαχρονικά από τους εμπνευστές των σχετικών νομοθετικών πρωτοβουλιών ως ένα από τα σημαντικότερα μέτρα που στοχεύουν στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, των ναρκωτικών και της τρομοκρατίας τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής έλαβε χώρα μία από τις πρώτες νομοθετικές κινήσεις διεθνώς για την ποινικοποίηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» (money laundering) οι οποίες και εντατικοποιήθηκαν μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001¹¹.

Με την ψήφιση του Νόμου «Bank Secrecy Act» το έτος 1970, ουσιαστικά επιβλήθηκε η κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου, καθώς οι τραπεζικοί υπάλληλοι ήταν υποχρεωμένοι να αναφέρουν κάθε τραπεζική συναλλαγή που υπερέβαινε ένα ορισμένο ποσό, διότι ήταν αντιληπτό ότι η εποπτεία των δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα αποτελεί το βασικότερο όπλο για την πάταξη του φαινομένου.

Με αυτό το νόμο, εφαρμόστηκε ένα σύστημα αναφορών χρηματικών συναλλαγών άνω των 10.000 \$ (Currency Transaction Report) , θεσπίζονται εξαιρέσεις από την υποχρέωση εχεμύθειας μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων και των δικαιούχων

¹¹ Doug Hopton, (2009). Money Laundering: A concise Guide for All Business, (p33-35)

των τραπεζικών λογαριασμών. Για πρώτη φορά ωστόσο το έτος 1986 ο αμερικανός νομοθέτης θεσπίζει ειδικό νόμο (Money Laundering Control Act -MLCA-) για τον έλεγχο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, με τον οποίο ποινικοποιείται η εν λόγω συμπεριφορά και επιχειρείται να καλυφθεί το ευρύ φάσμα και η μεγάλη ποικιλομορφία συμπεριφορών που εμπίπτουν στην έννοια του ξεπλύματος.

Αντίστοιχη νομοθετική πρωτοβουλία για την κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου βλέπουμε στην Ευρώπη από τις αρχές του 1980, όταν δηλαδή έγινε κοινή πεποίθηση μεταξύ των κρατών μελών ότι το τραπεζικό σύστημα μπορεί να διαδραματίσει αποτελεσματικό ρόλο στην πρόληψη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, εφόσον τεθούν μέτρα σε συγκεκριμένους τομείς λειτουργίας των τραπεζών, διότι διαπιστωνόταν ότι οι μετερχόμενοι τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επωφελούνταν από την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων και την ελεύθερη παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που συνεπάγεται ο ενιαίος χρηματοπιστωτικός χώρος, διευκολύνοντας την εγκληματική του δραστηριότητα.

Συγκεκριμένα, για να μην παρέχεται η δυνατότητα εκμετάλλευσης της ανωνυμίας που προσφέρουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί κατά τις οικονομικές συναλλαγές, εξασφαλίσθηκε ότι οι τραπεζικοί οργανισμοί θα έχουν το δικαίωμα να απαιτούν τα στοιχεία της ταυτότητας των πελατών τους με τους οποίους έχουν εμπορικές σχέσεις οι με τους οποίους πραγματοποιούν συναλλαγές, οι οποίες υπερβαίνουν ορισμένα κατώτερα όρια, καθώς επίσης θα υποχρεούνται οι υπάλληλοι τους να αναφέρουν αρμοδίως τις ύποπτες συναλλαγές και τα εμπλεκόμενα πρόσωπα.

Τα τελευταία χρόνια λόγω της ατόνησης της σημασίας και έννοιας των εθνικών συνόρων και της εξαπλωνόμενης «παγκοσμιοποίησης», το φαινόμενο του ξεπλύματος βρίσκεται σε έξαρση και συνακόλουθα σημειώνεται εντονότατη κινητικότητα και στο

επίπεδο της νομοθεσίας για την καταπολέμηση του. Έτσι σήμερα βρισκόμαστε σε μία φάση «ποινικοποίησης του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος» διεθνούς προέλευσης πού όμως κατά κύριο λόγο προέρχεται από κινήσεις και πρωτοβουλίες διαφόρων φορέων και οργανισμών, όπως των Ηνωμένων Εθνών, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, του Ο.Ο.Σ.Α και της FAFT με πρωταγωνιστικό ρόλο των ΗΠΑ φυσικά δεδομένης της δεσπόζουσας θέσης του χρηματοπιστωτικού τους συστήματος στη διεθνή οικονομία.

Σε διεθνές επίπεδο, ο κύριος φορέας από τον οποίο εκπορεύονται οι κανόνες του διεθνούς δικαίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι η « Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης» («Financial Action Task Force», εν συντομία "FATF"). Πρόκειται για ανεξάρτητη ομάδα δράσης της οποίας η νομιμοποιητική βάση είναι η πολιτική δέσμευση των κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών που συμμετέχουν σε αυτήν. Συγκροτήθηκε τον Ιούνιο του 1989 στη Διάσκεψη Κορυφής των G-7 στο Παρίσι και εξυπηρετείτε γραμματειακά από τον ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης). Σκοπός της FATF είναι η καθιέρωση διεθνών προτύπων για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με την παράλληλη εφαρμογή του από τα κράτη μέλη, την οποία εφαρμογή η FATF ελέγχει και προωθεί την υιοθέτηση τους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σε σχέση με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η FATF εξέδωσε 40 Συστάσεις το έτος 1990, οι οποίες ισχύουν σήμερα με μεταγενέστερες τροποποιήσεις κατά το 1996 και το 2003, ενώ για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας η FAFT εξέδωσε 8 συμπληρωματικές συστάσεις το έτος 2001, καθώς και μία ένατη για τη διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων. Το 2004 αναθεωρήθηκαν οι 25 από τις 40 συστάσεις για το ξέπλυμα και σήμερα ισχύουν οι 40 και 9 Αναθεωρημένες Συστάσεις. Οι βασικότερες

κατευθύνσεις των συστάσεων είναι η άρση του τραπεζικού απορρήτου, η εντατικοποίηση της συνεργασίας και της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, η ποινικοποίηση του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, η μη τήρηση ανωνύμων και ψευδών στοιχείων ταυτότητας, τραπεζικών λογαριασμών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και, ασφαλώς η αναφορά ύποπτων συναλλαγών.

Περαιτέρω, οι συστάσεις της FAFT, ως μια μορφή soft-law κυβερνητικής δικαιοθεσίας,¹² λόγω της πολιτικής επίδρασης των κρατών που μετέχουν στο συγκεκριμένο όργανο, πήραν πολύ γρήγορα δεσμευτικό χαρακτήρα και σταθεροποιήθηκαν μέσα από συμβάσεις του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της νομοθεσίας της ΕΕ, όπως α) με τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 (Σύμβαση της «Βιέννης»), η οποία επικεντρώνεται εξειδικευμένα στα ζητήματα τα σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών, β) με τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 για τη νομιμοποίηση, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες («Σύμβαση του Στρασβούργου»),

με την οποία επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός διεθνούς πλαισίου συνεργασίας σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και γ) με τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1999 για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2002 και έχει κυρωθεί από 132 κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, οι εξελίξεις ως προς την αντιμετώπιση του προβλήματος της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ακολουθούν σχεδόν κατά γράμμα τις επιταγές των συστάσεων της FAFT.

¹² Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, (2009). Ο νέος Νόμος για το Ξέπλυμα Χρήματος (σελ. 5-6)

Η πρώτη οδηγία 91/308/EΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υιοθέτησε τις αρχικές 40 συστάσεις της FAFT με τη διαφορά ότι, ενώ οι τελευταίες προέβλεπαν ότι η γνωστοποίηση περιπτώσεων νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων ήταν προαιρετική, η Οδηγία προέβλεπε υποχρεωτική γνωστοποίηση. Σε γενικές γραμμές όριζε τις υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ως προς την αναφορά υπονοιών για ξέπλυμα χρήματος, εξακρίβωση της ταυτότητας του συναλλασσομένου, την τήρηση στοιχείων και λοιπά θέματα που θα εξετάσουμε διεξοδικότερα παρακάτω με ταυτόχρονη άρση του τραπεζικού απορρήτου σε αυτές τις περιπτώσεις.

Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ προχώρησε στη δεύτερη Οδηγία 2001/97/EΚ της 04.12.2001, με την οποία τροποποιήθηκε η προηγούμενη Οδηγία 91/308/EOK, προκειμένου να προσαρμοστούν οι διατάξεις της στις αναθεωρημένες πλέον 40 συστάσεις της FATF του έτους 1996 και αναθεωρηθούν τα μέτρα αντιμετώπισης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, τα οποία δεν ήταν πλέον αρκετό να περιορίζονται σε περιπτώσεις εμπορίας ναρκωτικών.

Η αναθεώρηση των Συστάσεων της FAFT (1996) επικεντρώθηκε κυρίως: α) στην επέκταση του καταλόγου των κυρίων αδικημάτων του ξεπλύματος χρήματος, β) στην διερεύνηση των καθηκόντων πρόληψης και αναφοράς των ύποπτων συναλλαγών και σε άλλους φορείς εκτός του χρηματοοικονομικού τομέα (ανεξάρτητα νομικά επαγγέλματα) και γ) στον εκσυγχρονισμό του συστήματος εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, με χρήση σύγχρονων τεχνολογιών. Κατ' ακολουθία, οι σημαντικές μεταβολές που επέφερε η δεύτερη Οδηγία (2001/97/EΚ) εντοπίζονται στην εντυπωσιακή διεύρυνση των πράξεων που συνιστούν πλέον «βασικά εγκλήματα», εντασσόμενα στην έννοια της «εγκληματικής δραστηριότητας», αλλά και στην επέκταση των υποχρεώσεων που επιβλήθηκαν εκτός των τραπεζικών ιδρυμάτων και

χρηματοπιστωτικών οργανισμών και σε άλλες επαγγελματικές τάξεις, μεταξύ των οποίων πλέον και στους δικηγόρους και συμβολαιογράφους.

Τέλος με την Τρίτη Οδηγία 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, κωδικοποιήθηκε η σχετική κοινοτική νομοθεσία για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων, καταργήθηκε η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2001/97/EK, καλώντας τα κράτη μέλη να ευθυγραμμισθούν προς τα νέα διεθνή δεδομένα. Η 3^η αυτή Οδηγία εισήγαγε σημαντικές αλλαγές στα μέχρι σήμερα ισχύοντα, ορίζοντας εκτός των άλλων , και πρόσθετες υποχρεώσεις για τα «υπόχρεα πρόσωπα» λήψης επιπλέον μέτρων «δέουσας επιμέλειας» ως προς τον πελάτη και αυξημένης δέουσας επιμέλειας σε περιπτώσεις που ενέχουν υψηλό κίνδυνο, παρέχοντας συγχρόνως τη δυνατότητα στις εθνικές αρμόδιες αρχές να ορίσουν διαφοροποιημένες υποχρεώσεις στα νέα υπόχρεα πρόσωπα, με βάση τη φύση της επαγγελματικής τους σχέσης¹³.

3.2 Στόχοι Καταπολέμησης και Ισχύον Καθεστώς

Το παγκόσμιο καθεστώς για το έλεγχο της νομιμοποίησης εσόδων περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις¹⁴: τα εθνικά και διεθνή εμπόδια, μια στερεή νομική βάση και δύναμη επιβολής, και την στενή αλληλεπίδραση μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να μειωθεί το κόστος συμμόρφωσης και να αυξηθούν οι πιθανότητες επίτευξης των στόχων. Αρχική επιδίωξη ήταν το παγκόσμιο καθεστώς να έχει ένα συμφωνημένο διεθνές νομικό υπόβαθρο με το οποίο τα εθνικά καθεστώτα να είναι

¹³ Donato Masciandaro, Elod Takats and Brigitte Unger , (2007). Black finance, (p128-129)

¹⁴ Peter Reuter and Edwin M. Truman, (2004), Chasing Dirty Money, (p45-48)

συνεπή όσο αφορά τη νομοθεσία και τα πρότυπα. Ο στόχος είναι η ομοιόμορφη εφαρμογή και απρόσκοπτη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστικών αρχών. Η συνεργασία και η διαβούλευση με τον ιδιωτικό τομέα είναι σημαντική, διότι θα συμβάλει στη μείωση του κόστους, την δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού και να προωθήσει ένα παγκόσμιο δημόσιο αγαθό από το οποίο το οριακό όφελος για κάθε συμμετέχοντα θα υπερβαίνει το κόστος και όπου το κίνητρο και το πεδίο για εκμετάλλευση χωρίς συμμετοχή στο κόστος (free riding) να είναι μικρό.

Στην πράξη βέβαια αυτή η εξιδανίκευση του παγκόσμιου συστήματος κατά του ξεπλύματος παράνομου χρήματος είναι ανέφικτη. Η δημιουργία ενός εύρωστου καθεστώτος αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού είναι μια συνεχής πρόκληση εξαιτίας των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των ιδρυμάτων, των προοπτικών και των προτεραιοτήτων μεταξύ των χωρών όσο και στο εξωτερικό τους. Ως αποτέλεσμα, οι συμβιβασμοί ωθούνται από την ανάγκη εξισορρόπησης αντικρουόμενων στόχων γίνονται σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις διαδικασίες.

Αναφερθήκαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο στην ιστορική εξέλιξη του καθεστώτος αντιμετώπισης του φαινομένου νομιμοποίησης χρήματος από παράνομες δραστηριότητες. Εδώ θα δούμε τη δομή και του στόχους του ισχύοντος συστήματος το οποίο έχει δύο βασικούς πυλώνες (πίνακας 3.1), την πρόληψη και την επιβολή, πάνω στους οποίους δημιουργήθηκε ένα πλαίσιο πολυμερών προσπαθειών για την δημιουργία ενός ενιαίου παγκοσμίου συστήματος με αφετηρία τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.¹⁵

¹⁵ Peter Reuter and Edwin M. Truman, (2004), Chasing Dirty Money, (p77-80)

Πρόληψη	Επιβολή
Κυρώσεις	Κατάσχεση
Κανονισμοί & Εποπτεία	Κατηγορία & Τιμωρία
Αναφορές	Έρευνα
Δέουσα Επιμέλεια	Διωκόμενα Εγκλήματα

Πίνακας 3.1- Πυλώνες συστήματος αντιμετώπισης Ξ.Β.Χ

Ο πυλώνας της πρόληψης έχει σχεδιαστεί για να αποτρέψει τους εγκληματίες από τη χρήση ιδιωτών και θεσμικών οργάνων για τη νομιμοποίηση των εσόδων από τα εγκλήματα τους. Ο πυλώνας της επιβολής κυρώσεων έχει σχεδιαστεί για να τιμωρήσει εκείνους τους εγκληματίες που παρά τις προσπάθειες πρόληψης έχουν διευκολυνθεί στην επιτυχή νομιμοποίηση των εσόδων τους αυτών.

Ο πυλώνας της πρόληψης έχει τέσσερα βασικά στοιχεία: τη δέουσα επιμέλεια, την υποβολή αναφορών, κανονισμούς και εποπτεία, και κυρώσεις. Η δέουσα επιμέλεια έχει σκοπό να περιορίσει την πρόσβαση του εγκλήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και την τοποθέτηση των προϊόντων του εγκλήματος. Οι αναφορές είναι εκθέσεις προειδοποίησης των αρμοδίων αρχών για δραστηριότητες που μπορεί να περιλαμβάνουν προσπάθειες για την νομιμοποίηση παράνομων εσόδων. Οι κανονισμοί εφαρμόζονται στους νόμους κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και συχνά καθορίζουν και τις λεπτομέρειες εφαρμογής της δέουσας επιμέλειας, ενώ η επίβλεψη διασφαλίζει την συμμόρφωση με τους νόμους από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και από μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και

δραστηριότητες. Τέλος *οι κυρώσεις* έρχονται να τιμωρήσουν τα άτομα και τα ιδρύματα που αποτυγχάνουν να εφαρμόσουν το καθεστώς πρόληψης, ιδίως όσον αφορά τη δέουσα επιμέλεια και τις απαιτήσεις για υποβολή αναφορών.

Ο πυλώνας της εφαρμογής έχει επίσης τέσσερα βασικά στοιχεία: *έναν κατάλογο των υποκείμενων αδικημάτων ή βασικών εγκληματικών δραστηριοτήτων, διερεύνηση, δίωξη και τιμωρία και κατάσχεση*. Ο κατάλογος των εγκλημάτων καθορίζει τη νομική βάση για την ποινικοποίηση του ξεπλύματος χρήματος. Διάφορες μέθοδοι ανίχνευσης και διερεύνησης χρησιμοποιούνται για να ταυτοποιήσουν συγκεκριμένες περιπτώσεις ξεπλύματος παράνομου χρήματος και να συνδεθούν με ενδεχόμενα βασικά αδικήματα. Εάν αιτιολογείται από τη έρευνα, το ξέπλυμα χρήματος διώκεται ποινικά. Αν ο κατηγορούμενος καταδικαστεί πέραν των άλλων ποινών το προϊόν του εγκλήματος μπορεί να κατασχεθεί και να δημευθεί αν έγινε κατορθωτό να μπλοκαρισθεί.

Στην πράξη, το σύστημα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες λειτουργεί σπάνια σύμφωνα με το απλοποιημένο υπόδειγμα διότι οι εγκληματίες χρησιμοποιούν διάφορες παραλλαγές και συνδυασμούς μεθόδων για να αποφύγουν τον εντοπισμό. Κατά συνέπεια οι άξονες της πρόληψης και της καταστολής του συστήματος αντιμετώπισης του φαινομένου έχουν επεκταθεί από τις τράπεζες και σε άλλα είδη χρηματοπιστωτικών και μη επιχειρήσεων, και σε ιδιώτες όπως δικηγόροι ή λογιστές που χρησιμοποιούνται ως «κελύφη» και διευκολύνουν την πρόσβαση στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις. Ωστόσο τα βασικά χαρακτηριστικά του καθεστώτος παραμένουν τα ίδια. Πρόληψη με συνδυασμό δέουσας επιμέλειας και υποβολή αναφορών όταν απαιτούνται από τους κανονισμούς. Η εποπτεία και ενδεχόμενες κυρώσεις εξασφαλίζουν την σταθερή θέση του άξονα της πρόληψης ενώ τα στοιχεία του άξονα της επιβολής αντιμάχονται τα υποκείμενα έγκλημα σφραγίζοντας τις διόδους που μπορούν να ξεπλύνουν οι εγκληματίες χρήματα που κερδίζουν από τις παράνομες δραστηριότητες τους.

Η παγκοσμιοποίηση, με τη μορφή της αύξησης του όγκου και της ταχύτητας της ροής των διεθνών και εθνικών προϊόντων, κεφαλαίων και των πληροφοριών έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία της εξέλιξης του παγκοσμίου καθεστώτος αντιμετώπισης του φαινομένου ξεπλύματος χρήματος από παράνομες δραστηριότητες. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του υφυπουργού Οικονομικών των ΗΠΑ τον Ιούνιο του 1996 στην Ολομέλεια της FAFT: " Την ίδια στιγμή που η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σε πλήρη επέκταση και ολοκλήρωση δημιουργώντας τεράστιες νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις, η τεχνολογία και η δυναμικότητα αυτή είναι και στη διάθεση των εγκληματιών περισσότερο από πριν.

Η παγκοσμιοποίηση και η απελευθέρωση κανονισμών που συμβάλουν στην προώθηση της βοηθούν αυτούς που ξεπλένουν χρήμα στις εγκληματικές τους δραστηριότητες. Η παγκόσμια εξάπλωση της εγκληματικής δραστηριότητας και η σύνδεσή της με το φαινόμενο της νομιμοποίησης των εσόδων από τις δραστηριότητες αυτές τροφοδοτεί τη διαδικασία εξάπλωσης και διευκολύνει τη συσσώρευση σημαντικών οικονομικών πόρων υποσκάπτοντας τη δημόσια στήριξη στην παγκοσμιοποίηση. Χαρακτηριστική είναι επίσης δήλωση των υπουργών Οικονομικών μετά από τη σύνοδο κορυφής των G-7 το 2000 στην Ιαπωνία: «Για να εξασφαλιστούν τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι η αξιοπιστία και η ακεραιότητα δεν υπονομεύονται από το ξέπλυμα χρήματος, τον επιζήμιο φορολογικό ανταγωνισμό και φτωχό κανονιστικό πλαίσιο».

Παρά λοιπόν τις διαφορές μεταξύ των καθεστώτων διαφόρων χωρών και περιφερειών που εξακολουθούν να εμποδίζουν τις προσπάθειες για να επιτευχθεί ένα ενιαίο παγκόσμιο καθεστώς, παρά τους περιορισμούς που τίθενται για την προστασία της ιδιωτικότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις ανησυχίες για αυθαίρετη χρήση κρατικής εξουσίας, και παρά τις περιπλοκές που δημιουργεί η ίδια η

παγκοσμιοποίηση για την καταπολέμηση της εγκληματικής δραστηριότητας οι άξονες της πρόληψης και της καταστολής έχουν εξελιχθεί ραγδαία τα τελευταία 20 χρόνια.

3.3 Διεθνείς Φορείς και Οργανισμοί στην Υπηρεσία της Καταπολέμησης Παράνομου Χρήματος

Η συστηματική αντιμετώπιση του ΞΒΧ και της ΧΤ έχει απασχολήσει τη διεθνή κοινότητα από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και συγκεκριμένα από το 1988 όταν υπογράφηκε η Διεθνής Σύμβαση της Βιέννης στα πλαίσια του Ο.Η.Ε. για την καταπολέμηση της διακίνησης των ναρκωτικών. Η σύμβαση αυτή ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το νόμο 1990/91.

Η *Financial Action Task Force* (FATF) δηλαδή η *Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης* είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός που ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1989 με σκοπό την ανάπτυξη και προώθηση διεθνών και εθνικών πολιτικών για την καταπολέμηση του ΞΒΧ και της ΧΤ. Αποτελείται από 34 χώρες- μέλη μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα και έχει εκδώσει μέχρι τώρα 40 συστάσεις και 9 ειδικές συστάσεις (recommendations) οι οποίες αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές για τη θέσπιση θεσμικών ρυθμίσεων αντιμετώπισης του ΞΒΧ και της ΧΤ. Αναλυτικότερα θα την εξετάσουμε στην επόμενη παράγραφο.

Η FATF ενεργεί σε συνεργασία και με άλλους διεθνείς φορείς και οργανισμούς όπως:

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (Committee of European Banking Supervisors – CEBS)¹⁶ η οποία αποτελείται από στελέχη των κεντρικών τραπεζών της Ε.Ε. (όπως η Τράπεζα της Ελλάδος στη χώρα μας), συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή επιτροπή (Commission) σε θέματα τραπεζικών δραστηριοτήτων και συνεισφέρει στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής τραπεζικής νομοθεσίας και την εναρμόνιση των εποπτικών πρακτικών.

¹⁶ <http://www.eba.europa.eu>

MONEYVAL¹⁷ –Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism- αρμόδια για την αξιολόγηση των μέτρων κατά του ΞΒΧ και της ΧΤ. Ιδρύθηκε το 1997 από την Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund).

Το Γραφείο Ελέγχου Αλλοδαπών Περιουσιακών Στοιχείων (Office of Foreign Assets Control-OFAC) του Υπουργείου Οικονομικών των Η.Π.Α. Εκπονεί πολιτικές και οδηγίες για αντιμετώπιση ζητημάτων ΞΒΧ με περιουσιακά στοιχεία αλλοδαπής ιδιοκτησίας στις ΗΠΑ ή σε χώρες του εξωτερικού.

The Wolfsberg Group¹⁸. Ιδρύθηκε το 2000 από 11 διεθνείς τράπεζες (Citigroup, Banco Santander , Deutsche Bank κ.α.) με αποστολή την εκπόνηση προτύπων χειρισμών ζητημάτων Ξεπλύματος Βρώμικου Χρήματος.

The Egmont Group¹⁹ το οποίο αποτελείται από τις «Επιτροπές καταπολέμησης ΞΒΧ και ΧΤ» (Financial Intelligence Units-FIU) 108 χωρών.

The FIU –NET. Είναι αποκεντρωμένο σύστημα πληροφορικής για χρήση ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ Επιτροπών χωρών της ΕΕ.

3.4 F.A.F.T –Financial Action Task Force

Ο κύριος φορέας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι η Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force, στη συνέχεια η “FAFT”). Ο εν λόγω φορέας, ο οποίος δεν είναι

¹⁷ www.coe.int/moneyval

¹⁸ www.wolfsberg-principles.com

¹⁹ www.egmontgroup.org

διεθνής οργανισμός αλλά θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια Διεθνής Διακυβερνητική Ομάδα η οποία υποστηρίζεται γραμματειακά από τον ΟΟΣΑ, συστάθηκε το 1989, μετά από πρωτοβουλία των αρχηγών των κρατών μελών του G-7 κατά τη διάρκεια της ετήσιας Συνόδου του στο Παρίσι. Μέλη της FAFT είναι 31 κράτη (στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα επτά ιδρυτικά κράτη του G-7 και η Ελλάδα), Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου.

Η νομιμοποιητική βάση της σύστασης της είναι η πολιτική δέσμευση των κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών που συμμετέχουν σε αυτήν. Αποστολή της είναι να προσδιορίζει διεθνή πρότυπα και να αναπτύσσει και προωθεί πολιτικές, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, για την καταπολέμηση του Ξεπλύματος Βρώμικου Χρήματος και την Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας.

Το έργο της FAFT συνίσταται στην καθιέρωση διεθνών προτύπων που στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της αφορούσαν αποκλειστικά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τώρα πλέον όμως αφορούν και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Για την επίτευξη του σκοπού της: (α) ως προς το πρώτο σκέλος, εξέδωσε, το 1990, 40 συστάσεις “Forty Recommendations on Money Laundering”, οι οποίες ισχύουν σήμερα όπως διαμορφώθηκαν μετά την τροποποίηση τους το 1996 και το 2003, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι εξελίξεις που έλαβαν χώρα εν τω μεταξύ στις πρακτικές και μεθόδους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και να υπάρξει πρόνοια για την αντιμετώπιση μελλοντικών κινδύνων, και (β) ως προς το δεύτερο σκέλος, εξέδωσε, το 2001 9 Ειδικές Συστάσεις “Nine Special Recommendations on Terrorist Financing”, οι οποίες ισχύουν σήμερα όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν το 2004.

Πιο συγκεκριμένα 40 συστάσεις της FATF :

√ Αναφέρονται στην αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα

√ Εκδόθηκαν αρχικά το 1990

√ Αναθεωρήθηκαν για πρώτη φορά το 1996 και δεύτερη το 2003

√ Έχουν υιοθετηθεί από 130 χώρες σε όλον τον κόσμο και αποτελούν τη διεθνή σταθερά για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας 1

-Οι 9 συμπληρωματικές συστάσεις της FATF:

√ Θέτουν το βασικό πλαίσιο για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την καταστολή της χρηματοδότησης τρομοκρατικών ενεργειών και οργανώσεων

√ Εκδόθηκαν αρχικά τον Οκτώβριο του 2004

√ Αναθεωρήθηκαν και προστέθηκε η 9^η σύσταση τον Οκτώβριο του 2004

Οι 40 γενικές και οι 9 ειδικές Συστάσεις της FATF συστήνουν την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ορίζουν το ποιοι πρέπει να λαμβάνουν μετρά για την καταπολέμηση των 2 παραπάνω αδικημάτων και ποια μετρά είναι αυτά και, τέλος, υιοθετούν και ανάλογες ποινικές διοικητικές η άλλες αστικές κυρώσεις που θα πρέπει να επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεων .

3.5 Ευρωπαϊκή Ένωση

Το ισχύον κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας προσδιορίζεται από τις ακόλουθες νομικές πράξεις:

Οδηγία 91/308/ΕΟΚ (1^η Κοινοτική Οδηγία)- ενσωματώθηκε με Ν. 2331/95

Αποτελεί την πρώτη οδηγία της Ε.Ε. όπου ορίζεται η έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τίθεται το πλαίσιο για τις απαραίτητες ενέργειες των κρατών-μελών στα πλαίσια συντονισμού σε κοινοτικό επίπεδο.

Κυρίως εστιάζει και ζητά από τα κράτη-μέλη να «απαγορεύσουν» το ξέπλυμα χρήματος, τουλάχιστον όταν αυτό προέρχεται από εμπόριο ναρκωτικών ουσιών.

Ευθυγραμμιζόμενη και με τις 40 Συστάσεις της FATF, η Οδηγία αυτή προέβλεψε, παράλληλα, μια σειρά υποχρεώσεων σε πιστωτικούς και οικονομικούς οργανισμούς (εξακρίβωση ταυτότητας πελατών, τήρηση των σχετικών αρχείων, αποχή από ύποπτες ενέργειες, μη ενημέρωση πελατών ότι ερευνάται η εμπλοκή τους σε Ξ.Χ. και σε πρώιμο ακόμα στάδιο, υποχρέωση αναφοράς υπόπτων συναλλαγών στις αρμόδιες εθνικές αρχές), με απειλή κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης τους.

Οδηγία 2001/97/ΕΚ (2^η Κοινοτική Οδηγία)- ενσωματώθηκε με Ν. 3424/05

Διορθώνει και αποσαφηνίζει ορισμένα σημεία της 1^{ης} οδηγίας. Η ουσιαστική διαφορά είναι ότι: α) επεκτείνει τον κατάλογο των κύριων εγκλημάτων, β) ενισχύει τα καθήκοντα εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, γ) προσδιορίζει σαφέστερα τα πιστωτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς και τα πρόσωπα που υπόκεινται στην οδηγία και δ) προσδιορίζει την αρμόδια αρχή σε περιπτώσεις διακρατικών συναλλαγών.

Οδηγία 2005/60/EK (3^η Κοινοτική Οδηγία)- ενσωματώθηκε με Ν. 3691/08

Προσθέτει την έννοια της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και διευρύνει το πλαίσιο της συνεργασίας όχι μόνο σε κοινοτικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Προσδιορίζει τα μέτρα απλουστευμένης και αυξημένης δέουσας επιμέλειας ανάλογα με τον κίνδυνο. Ορίζει τις διαδικασίες αναφοράς συναλλαγών. Εισάγει υποχρέωση των κρατών-μελών να προστατεύουν τους υπαλλήλους ιδρυμάτων, οργανισμών κλπ. που βαρύνονται με το καθήκον αναφοράς υπόπτων συναλλαγών. Ρητά προβλέπει τη σύσταση και τον τρόπο λειτουργίας των αρμόδιων Εθνικών Αρχών. Έπρεπε να ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη μέχρι την 15^η Δεκεμβρίου 2007.

Οδηγία 2006/70/EK- ενσωματώθηκε με Ν. 3691/08

Αποτελεί εκτελεστική οδηγία της 2005/60/EK της Επιτροπής για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής όσον αφορά τον ορισμό του «πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου» και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαίρεσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση. Η εφαρμογή της οποίας πρέπει να λάβει χώρα από τα κράτη μέλη μέχρι τη 15^η Δεκεμβρίου 2007.

Κανονισμός 1889/2005

Ο Κανονισμός 1889 της Ε.Ε και του Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26^{ης} Οκτωβρίου και αφορά τους ελέγχους των ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα.

Κανονισμός 1781/2006

Ο Κανονισμός 1781 της Ε.Ε. εκδόθηκε το Νοέμβριο του 2006 και ισχύει από την 1^η Ιανουαρίου 2007. Θεσπίζει κανόνες σχετικά με τις πληροφορίες για τον πληρωτή (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, αριθμό λογαριασμού), οι οποίες πρέπει να συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών σε οποιοδήποτε νόμισμα, που αποστέλλονται ή παραλαμβάνονται για λόγους πρόληψης, διερεύνησης και εντοπισμού του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

→ Με το αρ. 13 § 7 του Ν. 3691/08, εξουσιοδοτούνται οι αρμόδιες αρχές (για τα Πιστωτικά Ιδρύματα η Τράπεζα της Ελλάδος) να εξειδικεύσει τις διατάξεις του Κανονισμού 1781/2006 όσον αφορά στα στοιχεία του πληρωτή²⁰.

²⁰ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, (2009). Ο νέος Νόμος για το Ξέπλυμα Χρήματος (σελ. 15-16)6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.1 Ελληνική Νομοθεσία

Στην Ελλάδα το θεσμικό πλαίσιο για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και την Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας περιλαμβάνει τους νόμους 2655/1990 και 3034/2002 με τους οποίους κυρώθηκαν οι διεθνείς συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης (1990) και του Ο.Η.Ε. (1999) αντίστοιχα, ενώ οι κυριότερες θεσμικές ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο νόμο **3691/2008** (ΦΕΚ τ. Α αρ. 166/5-8-2008). Με το νόμο αυτό ενσωματώνεται στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον ισχύει και ο Κανονισμός αρ. 1781/2006 της Ε.Ε. που αφορά στο ειδικό θέμα των στοιχείων του αποστολέα εμβάσματος.

Η εξέλιξη του Ελληνικού Νομοθετικού πλαισίου , για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας περιλαμβάνει:

Για το διάστημα έως 4/8/08

- τον Ν. 2331/95, ο οποίος ενσωματώνει την 1^η Κοινοτική Οδηγία
- τον Ν. 3424/05, ο οποίος ενσωματώνει τη 2^η Κοινοτική Οδηγία- (αποτελεί τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 2331/95).

Για το διάστημα από 5/8/08

- τον Ν. 3691/08, ο οποίος ενσωματώνει:

A) Την 3^η οδηγία (2005/60/EK) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ε.Ε. “ σχετικά με την πρόληψη της χρηματοδότησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας”.

B) Την οδηγία 2006/70/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (εκτελεστική της 3^{ης}) και

Γ) Ορισμένες Συστάσεις της F.A.T.F.

Να σημειωθεί ότι σήμερα ισχύει μόνο ο Ν. 3691/08 (από 5/8/08) καθώς κατήργησε τα αντίστοιχα άρθρα 1-8 του Ν. 2331/95 (όπως τροποποιήθηκαν από το Ν. 3424/05)

4.2 Οργανωτικά Χαρακτηριστικά

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε μια συνοπτική αναφορά και περιγραφή της δομής του θεσμικού πλαισίου για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και των Διεθνών Φορέων που ασχολούνται με την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών. Θα δούμε τώρα τα οργανωτικά χαρακτηριστικά του ελληνικού θεσμικού πλαισίου για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας.

Στα πλαίσια του ν. 3691/2008 συστήνονται οι παρακάτω φορείς:

Η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Η επιτροπή εποπτεύεται από τον Υπουργό Οικονομικών, έχει πρόεδρο εν ενεργεία εισαγγελικό λειτουργό και 8 μέλη από στελέχη των Υπουργείων Οικονομικών, Δικαιοσύνης, του Αρχηγείου της Αστυνομίας, της Τ.τ.Ε και των τριών αρμοδίων αρχών που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Έχει ως βασικές αρμοδιότητες τη διερεύνηση- αξιολόγηση πληροφοριών που τις διαβιβάζονται από τα υπόχρεα πρόσωπα ή άλλη πηγή, την καθοδήγηση των υπόχρεων προσώπων σε σχετικούς χειρισμούς και την αξιολόγηση των υποθέσεων που διερευνά προκειμένου αυτές να παραπεμφθούν στον αρμόδιο εισαγγελέα ή να τεθούν στο αρχείο.

Η Κεντρική Συντονιστική Αρχή η οποία είναι το Υπουργείο Οικονομικών με κύριες αρμοδιότητες της, την αξιολόγηση και ενίσχυση των μηχανισμών καταπολέμησης του ΞΒΧ και της ΧΤ, την εκπροσώπηση της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς (FATF, MONEYVAL κλπ) και τη διεθνή συνεργασία

Η Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ΞΒΧ και της ΧΤ, η οποία συγκροτείται από στελέχη Υπουργείων και αρμοδίων αρχών με αρμοδιότητα τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου και των μηχανισμών κατά του ΞΒΧ και της ΧΤ.

Ο Φορέας Διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση του ΞΒΧ και της ΧΤ με πρόεδρο το γενικό γραμματέα της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και μέλη πρόσωπα που προτείνονται από τα υπόχρεα πρόσωπα. Το έργο του φορέα είναι η ενδυνάμωση της συνεργασίας των συμμετεχόντων για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των υποχρεώσεων των υπόχρεων προσώπων στα πλαίσια του ν.3691/2008.

4.3 Ο νόμος 3691/2008

Ο νέος νόμος αποσκοπεί στην ενίσχυση και βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και προωθεί μια σειρά σημαντικών διαφοροποιήσεων, όπως:

- Προστίθενται νέες κατηγορίες υπόχρεων προσώπων (π.χ. ενεχυροδανειστές, εκπλειστηριαστές κ.λ.π)
- Μεταβάλλεται η σύσταση και το πλαίσιο λειτουργίας της αρμόδιας Επιτροπής.
- Συστήνονται νέα συντονιστικά όργανα
- Τροποποιούνται οι επιβαλλόμενες κυρώσεις.

Αναλυτικότερα ο νόμος 3691/2008 καθορίζει ποια είναι τα «υπόχρεα πρόσωπα», ποιες είναι οι αρμόδιες αρχές και ποιες οι αρμοδιότητες τους καθώς επίσης και ποιοι άλλοι φορείς εμπλέκονται στην καταπολέμηση των φαινομένων του ΞΒΧ και της ΧΤ.

Έτσι, ως *υπόχρεα πρόσωπα* ορίζονται φυσικά ή νομικά πρόσωπα που κατ' επάγγελμα ασχολούνται με δραστηριότητες μεγάλου σε ποσότητα ή/ και συχνότητα οικονομικού αντικειμένου. Σε αυτά μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται τα Πιστωτικά Ιδρύματα (Τράπεζες) και οι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί (Ασφαλιστικές Εταιρίες, Α.Ε.Δ.Α.Κ., εταιρίες Leasing, Factoring κλπ).

Ως *αρμόδιες αρχές* ορίζονται οι ακόλουθες:

- Η Τράπεζα της Ελλάδος εποπτεύει τις τράπεζες, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, εταιρίες leasing και factoring
- Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εποπτεύει τις Α.Ε.Δ.Α.Κ. και
- Η επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης εποπτεύει τις ασφαλιστικές εταιρίες.

Οι *αρμοδιότητες* τους είναι οι ακόλουθες:

- Εποπτεία και έλεγχος συμμόρφωσης των υπόχρεων προσώπων στις διατάξεις του Ν.3691/2008
- Καθορισμός λεπτομερειών εφαρμογής των υποχρεώσεων των υπόχρεων προσώπων
- Καθοδήγηση των υπόχρεων προσώπων
- Ενημέρωση των υπόχρεων προσώπων για διεθνείς ρυθμιστικές και άλλες εξελίξεις και μεθοδολογίες ΞΒΧ και ΧΤ
- Φροντίδα για εκπαίδευση των υπόχρεων προσώπων

- Επιβολή κυρώσεων στα υπόχρεα πρόσωπα για παραβάσεις του ν.3691/2008

Έναρξη ισχύος του νόμου είναι η 5/8/2008.

4.3.1 Βασικές έννοιες του ν.3691/2008

Πρόσωπα

Ως πρόσωπα στο νόμο νοούνται τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα (σωματεία, εταιρίες, οργανισμοί κ.λ.π.)

Περιουσία - Έσοδα

Ως τέτοια νοούνται κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα και γενικά έγγραφα ή στοιχεία έντυπης, ηλεκτρονικής ή ψηφιακής μορφής που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων.

Ηλεκτρονική Μεταφορά Κεφαλαίων

Η μεταφορά κεφαλαίων κατά την οποία η συναλλαγή γίνεται με πρωτοβουλία εντολέα μέσω πιστωτικού ιδρύματος με χρήση ηλεκτρονικών μέσων με σκοπό να τεθεί στη διάθεση δικαιούχου χρηματικό ποσό σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα. Ο εντολέας και ο δικαιούχος μπορεί να ταυτίζονται.

Διασυνοριακή Μεταφορά Κεφαλαίων

Η μεταφορά κεφαλαίων κατά την οποία η αποστέλλουσα τράπεζα υπόκειται σε διαφορετική έννομη τάξη από εκείνη στην οποία υπόκειται η παραλήπτρια τράπεζα.

Εικονική Τράπεζα (Virtual or Shell Bank)

Το πιστωτικό ή άλλου είδους ίδρυμα που ασχολείται με ανάλογες δραστηριότητες το οποίο έχει συσταθεί σε χώρα ή δικαιοδοσία στην οποία δεν έχει

φυσική παρουσία και δεν συνδέεται με χρηματοπιστωτικό όμιλο που πληροί τις απαιτήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με τη ρύθμιση και εποπτεία.

Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα

Φυσικά πρόσωπα στα έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα και οι άμεσα στενοί συγγενείς ή τα πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες των προσώπων αυτών. Ειδικότερα:

- α) Οι αρχηγοί κρατών, οι αρχηγοί κυβερνήσεων, οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί
- β) Τα μέλη κοινοβουλίου
- γ) Τα μέλη ανωτάτων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων και άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων
- δ) Τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων
- ε) Τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών
- στ) Οι πρεσβευτές και οι επιτετραμμένοι διπλωμάτες
- ζ) Οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων
- η) Τα μέλη διοικητικών διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων.

Λογαριασμός Πλάγιας Πρόσβασης (Payable through Account)

Τραπεζικός λογαριασμός που τηρείται σε τράπεζα εγκατεστημένη στην Ελλάδα και ανοίγεται στο πλαίσιο διασυνοριακής σχέσης τραπεζικής ανταπόκρισης με σκοπό την εξυπηρέτηση πελατών της τράπεζας που διαμένουν στην αλλοδαπή για την εκ μέρους τους διενέργεια χρηματοπιστωτικών συναλλαγών στην Ελλάδα.

Υποπτη Συναλλαγή/ Δραστηριότητα

Συναλλαγή ή δραστηριότητα από την οποία προκύπτουν αποχρώσεις ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη πράξεων ΞΒΧ ή για εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες.

Ασυνήθης Συναλλαγή/ Δραστηριότητα

Συναλλαγή ή δραστηριότητα η οποία δεν συνάδει με τη συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά είτε του συναλλασσόμενου είτε του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια. Επίσης αν από τη συναλλαγή δεν προκύπτει προφανής σκοπός ή κίνητρο για την τέλεση της.

Πραγματικός Δικαιούχος (Beneficiary Owner)

Το φυσικό ή τα φυσικά πρόσωπα στα οποία τελικά ανήκει το νομικό πρόσωπο πελάτης ή το νομικό σχήμα ή το φυσικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται η συναλλαγή ή δραστηριότητα.

4.3.2 Οι Τελούμενες Πράξεις που Συνιστούν Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος

Οι ακόλουθες πράξεις μεμονωμένα ή συνδυαστικά θεωρούνται ως πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες:

- Μετατροπή- μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες
- Απόκρυψη- συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε τρόπο όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή τον τόπο που αυτή αποκτήθηκε εν γνώσει του γεγονότος ότι αυτή αποκτήθηκε από εγκληματικές δραστηριότητες

- Απόκτηση, κατοχή, διαχείριση και χρήση περιουσίας που αποκτήθηκε με εγκληματικές δραστηριότητες
- Χρήση χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες
- Σύσταση οργάνωσης ή ομάδας με σκοπό την τέλεση των παραπάνω πράξεων και συμμετοχή σε αυτή

4.3.3 Εγκληματικές Δραστηριότητες -Βασικά Αδικήματα

Επειδή ο όρος εγκληματική δραστηριότητα είναι ευρύς, ο Νόμος ορίζει ποια αδικήματα εμπίπτουν στον όρο αυτό:

- Εγκληματική οργάνωση
- Τρομοκρατικές πράξεις
- Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- Παθητική δωροδοκία (δωροληψία)
- Ενεργητική δωροδοκία
- Δωροδοκία δικαστή
- Εμπορία ανθρώπων (με σκοπό την αφαίρεση οργάνων ή την εκμετάλλευση της εργασίας του).
- Απάτη με υπολογιστή
- Σωματεμπορία
- Εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών
- Παράνομη διακίνηση όπλων & πυρομαχικών
- Εμπορία αρχαιοτήτων
- Κατάχρηση/ Χειραγώγηση αγοράς
- Απάτη σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων.

- Εμπορία ανθρώπων (με σκοπό την αφαίρεση οργάνων ή την εκμετάλλευση της εργασίας του).
- Λαθρομετανάστευση
- Λαθρεμπορία, Φοροδιαφυγή (ειδικές περιπτώσεις).
- Κάθε αξιόποινη πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών και απέφερε περιουσιακό όφελος (π.χ. κλοπή, ληστεία, υπεξαίρεση, τοκογλυφία, εκβίαση)

Χαρακτηριστικό είναι ότι τα βασικά εγκλήματα του Ν. 2331/05 παραμένουν αμετάβλητα και με τον Ν. 3691/08 (με εξαίρεση την κατάργηση του ορίου των 15.000 € για περιουσιακό όφελος).

4.3.4 Τα Πρόσωπα που υπόκεινται στο Ν. 3691/2008

Ο Νόμος, με την εφαρμογή των υποχρεώσεων που προβλέπει σχετικά με την αποτροπή και καταστολή του Ξεπλύματος Βρώμικου Χρήματος, προσδιορίζει τα αποκαλούμενα «υπόχρεα πρόσωπα» Η έννοια του προσδιορισμού των «υπόχρεων προσώπων» είναι ότι· ενώ κάθε πρόσωπο –φυσικό ή νομικό- έχει τη γενικότερη υποχρέωση να μη συμπράττει, με οποιοδήποτε τρόπο, στο Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος τα «υπόχρεα πρόσωπα» είναι ορισμένα φυσικά και νομικά πρόσωπα (όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες, ΑΕΔΑΚ, συμβολαιογράφοι, κτηματομεσίτες, καζίνο κ.α.) που εξ επαγγέλματος, ασχολούνται με οικονομικές συναλλαγές και, για το λόγο αυτό βαρύνονται με ειδικότερες και πιο συστηματοποιημένες υποχρεώσεις που παρουσιάζουμε παρακάτω τις οποίες προσδιορίζει ο Νόμος, και οι οποίες επιφέρουν κυρώσεις σε περίπτωση μη τήρησης τους που θα εξετάσουμε σε επόμενο κεφάλαιο.

Στις διατάξεις του Ν. 3691/08 υπόκεινται:

- √ Τα Πιστωτικά Ιδρύματα
- √ Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
- √ Οι εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών
- √ Οι ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές και εξωτερικοί λογιστές και οι ελεγκτικές εταιρίες
- √ Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι αντίστοιχες εταιρίες
- √ Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρίες
- √ Οι οίκοι δημοπρασίας
- √ Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας για αξία συναλλαγής > € 15.000 (εφάπαξ ή τμηματικά)
- √ Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι
- √ Οι εταιρίες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου
- √ Τα καζίνο, τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία και οι επιχειρήσεις/οργανισμοί του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές
- √ Οι εκπλειστηριαστές
- √ Οι ενεχυροδανειστές
- √ Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρίες και καταπιστεύματα (trusts)

4.4 Εφαρμογή στο Εγχώριο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Οι ειδικότερες ρυθμίσεις που επιφέρει ο ν.3691/2008 στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα εξειδικεύονται με την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών

Θεμάτων (ΕΤΠΘ) της ΤτΕ αρ. 281/5/17.3.09 και την Πράξη Διοικητή της Τραπεζής Ελλάδος (ΠΔΤΕ) αρ.2577/9.3.06. Οι νέες αυτές ρυθμίσεις είναι:

1. επιβάλλεται στα Πιστωτικά Ιδρύματα να έχουν καταγεγραμμένη πολιτική του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, εγκεκριμένη από το Διοικητικό τους Συμβούλιο, η οποία παρακολουθείται ετησίως και αξιολογείται η επάρκεια και αποτελεσματικότητα της από την Επιτροπή Ελέγχου του πιστωτικού ιδρύματος.
2. Τα πιστωτικά ιδρύματα μέσω της Διοίκησης τους λαμβάνουν κάθε πρόσφορο μέτρο, συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής ή της διακοπής της συναλλακτικής σχέσης όχι μόνο με τον πελάτη, αλλά και τον πραγματικό δικαιούχο σε περίπτωση που: α) δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του, β) δεν έχουν τηρηθεί τα μέτρα δέουσας επιμέλειας, τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια με βάση τις απαιτήσεις της εν λόγω Απόφασης ή γ) έχουν υποβληθεί επανειλημμένα αναφορές για συγκεκριμένο πελάτη στην Επιτροπή Καταπολέμησης.
3. Κατά τη διαμόρφωση της πολιτικής και των διαδικασιών εφαρμογής της προσέγγισης του Ξεπλύματος Χρήματος με βάση τον κίνδυνο, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει μεταξύ άλλων να λαμβάνουν υπόψη τους τις οδηγίες της F.A.T.F.
4. Στα μέτρα δέουσας επιμέλειας προστίθεται η άμεση ενημέρωση της Επιτροπής Καταπολέμησης και της ΤτΕ στην περίπτωση που το όνομα του πελάτη περιλαμβάνεται στους καταλόγους προσώπων ή οντοτήτων υποκειμένων σε περιοριστικά μέτρα και έχει καταχωρηθεί στη λίστα αναζήτησης της TRN 0680.

5. Στα στοιχεία που απαιτούνται κατ' ελάχιστον για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας των φυσικών προσώπων προστίθενται: α) η ημερομηνία και ο τόπος γέννησης και β) το τηλέφωνο επικοινωνίας.
6. Στις κατηγορίες υψηλού κινδύνου για τις οποίες πρέπει τα πιστωτικά ιδρύματα να επιδεικνύουν αυξημένη δέουσα επιμέλεια προστίθεται μια νέα κατηγορία: «στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες, που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων».
7. Στις συναλλαγές σε μετρητά σημαντικού ύψους και ειδικότερα σε περίπτωση αιτήματος ανάληψης ποσού > € 250.000 σε μετρητά, τα χρήματα συνίσταται ν' αποδίδονται στον πελάτη μέσω έκδοσης τραπεζικής επιταγής ή εντολής πληρωμής σε τραπεζικό λογαριασμό, εκτός αν συντρέχουν ειδικοί και επαρκώς τεκμηριωμένοι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την εν λόγω συναλλαγή.
8. Εμμέσως, πλην σαφώς, καταργείται ο Πίνακας Εξαιρέσεων δεδομένου ότι υφίσταται υποχρέωση διερεύνησης όλων των συναλλαγών.
9. Το Κατάστημα ή η Διεύθυνση πρέπει να τηρεί: α) Αρχείο με αναφορές υπαλλήλων προς το Διευθυντή, οι οποίες έχουν αποσταλεί στη Δ/ση Κανονιστικής Συμμόρφωσης, με όλα τα συνοδευτικά έγγραφα, β) Αρχείο με αναφορές υπαλλήλων προς το Διευθυντή, οι οποίες δεν έχουν αποσταλεί στη Δ/ση Κανονιστικής Συμμόρφωσης, με όλα τα συνοδευτικά έγγραφα που αιτιολογούν τη μη αναφορά.

4.5 Υποχρεώσεις Λοιπών Υπόχρεων Προσώπων

Τα υπόχρεα πρόσωπα φυσικά κα νομικά που μνημονεύονται στ ν. 3691/2008 υπόκεινται σε όλες τις υποχρεώσεις που αναγράφονται και ισχύουν συνολικά για όλα τα υπόχρεα φυσικά και νομικά πρόσωπα. Ιδιαίτερη ενδιαφέρον όμως παρουσιάζουν κάποιες κατηγορίες προσώπων (φυσικών και νομικών) για τις οποίες έχουν εισαχθεί ειδικές ρυθμίσεις και εξαιρέσεις. Τα πρόσωπα των οποίων τις ιδιάζουσες υποχρεώσεις θα εξετάσουμε στην παρούσα ενότητα είναι που θα εξετάσουμε είναι οι Δικηγόροι και οι Συμβολαιογράφοι, οι ορκωτοί ελεγκτές – λογιστές, οι εταιρίες ορκωτών ελεγκτών – λογιστών και οι φορολογικοί η φοροτεχνικοί σύμβουλοι ή εταιρίες φορολογικών η φοροτεχνικών συμβούλων.

α) Οι υποχρεώσεις των Δικηγόρων και Συμβολαιογράφων

Οι Δικηγόροι και Συμβολαιογράφοι υπόκεινται στις υποχρεώσεις που ήδη προβλέπονται για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όταν συμμετέχουν βοηθώντας στο σχεδιασμό ή την υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με, i) την αγορά και πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων, ii) τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους, iii) το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών ταμιευτηρίου ή άλλων λογαριασμών τίτλων, iv) την οργάνωση των εισφορών των αναγκαίων για τη δημιουργία, λειτουργία ή διοίκηση καταπιστευμάτων εταιριών, επιχειρήσεων ή αναλόγων μονάδων, καθώς και όταν συμμετέχουν ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών η συναλλαγών επί ακινήτων.

Στο πλαίσιο συμμετοχής τους στην παροχή των ως άνω υπηρεσιών και διενέργειας των ως άνω συναλλαγών, κατ εντολή και για λογαριασμό των πελατών τους οι Δικηγόροι έχουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις όπως μεταφέρθηκαν αυτούσια στο ν. 3691/2008 από το ν. 2331/1995. Η διαφοροποίηση μεταξύ των δύο Νόμων έγκειται στη

θέσπιση μέσω του ν. 3691/2008 δυνατότητας ορισμένων εξαιρέσεων υπέρ των Δικηγόρων και των Συμβολαιογράφων.

1. Να εξακριβώσουν τα στοιχεία ταυτότητας του πελάτη, στο πλαίσιο οποιασδήποτε συναλλαγής, όταν το ποσό αυτής υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ αλλά και σε κάθε περίπτωση που υπάρχει σοβαρή υπόνοια ότι πρόκειται για νομιμοποίηση παράνομων εσόδων.

2. Αν αμφιβάλλουν να συλλέγουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα του προσώπου (beneficial owner) για τα οποία ενεργούν.

3. Να φυλάσσουν τα πιο πάνω στοιχεία για ορισμένο χρονικό διάστημα-τουλάχιστον για πέντε έτη.

4. Να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή που μπορεί να συνδέεται με ξέπλυμα χρήματος ή με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και να την αναφέρουν στην επιτροπή.

5. Να καταγγέλλουν κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και το οποίο ενδέχεται να αποτελεί ένδειξη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα.

6. Να μην προβαίνουν στην εκτέλεση της συναλλαγής, αν γνωρίζουν ή βάσιμα υποπτεύονται ότι συνδέεται με νομιμοποίηση εσόδων, εκτός αν ενδέχεται να δυσχεραίνει η αποκάλυψη των αποδεικτικών στοιχείων ή εμπλεκόμενων προσώπων, οπότε υποβάλλουν την αναφορά αμέσως μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής.

7. Να παρέχουν στον αρμόδιο φορέα ή στις αρμόδιες αρχές, όταν τους ζητηθεί, πληροφορίες –αποδεικτικά στοιχεία για όλες τις δραστηριότητες ή τη διενέργεια άλλων συναλλαγών, που πιθανόν σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή υπάρχει περίπτωση δήμευσης. Η σχετική αλληλογραφία είναι

εμπιστευτική. Αν όμως ασκηθεί ποινική δίωξη, τα αποστέλλαντα αποδεικτικά στοιχεία και οι πληροφορίες αποτελούν μέρος της δικογραφίας και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε δίκες που έχουν ως αντικείμενο πράξη εγκληματικής δραστηριότητας και πράξη νομιμοποίησης εσόδων.

8. Αν υποβάλλουν αναφορά ή πληροφορίες στον αρμόδιο φορέα ή στις αρχές υποχρεούνται τον εντολέα τους για τη διαβίβαση, ζήτηση πληροφοριών ή διεξαγωγή ανάκρισης, άλλως υπέχουν ποινική ευθύνη.

β) Οι υποχρεώσεις των ορκωτών ελεγκτών – λογιστών και φορολογικών συμβούλων σύμφωνα με το ν. 3691/2008

Για την πιο πάνω κατηγορία υπόχρεων προσώπων ισχύουν τα ακόλουθα:

1. Ως αρμόδια αρχή, εποπτεύουσα την εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου για το Ξέπλυμα Χρήματος για αυτές τις δύο κατηγορίες υπόχρεων φυσικών και νομικών προσώπων ορίζονται οι ακόλουθες,

- Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για τους ορκωτούς ελεγκτές- λογιστές και τις εταιρίες ορκωτών ελεγκτών- λογιστών.
- Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων) για του φορολογικούς η φοροτεχνικούς συμβούλους και τις εταιρίες παροχής φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών, καθώς επίσης και για τους λογιστές που δε συνδέονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας με τους ιδιώτες ελεγκτές.

Οι παραπάνω δύο κατηγορίες φυσικών και νομικών προσώπων υπόκεινται σε όλες τις καθοριζόμενες υποχρεώσεις των λοιπών υπόχρεων προσώπων με την εξαίρεση που εισάγετε από την υποχρέωση αναφοράς προς την Επιτροπή ύποπτων και ασυνηθών συναλλαγών και δραστηριοτήτων του πελάτη, σε σχέση με νομιμοποίηση εσόδων από

εγκληματικές δραστηριότητες και παροχής στοιχείων και πληροφοριών προς τις αρμόδιες δικαστικές αρχές, υπό τη συνδρομή συγκεκριμένων προϋποθέσεων.

Ειδικότερα σύμφωνα με το Νόμο οι δύο αυτές κατηγορίες υπόχρεων φυσικών και νομικών προσώπων οφείλουν:

α) να ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή, με δική τους πρωτοβουλία, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,

β) να παρέχουν αμελλητί στην Επιτροπή, στην αρμόδια αρχή τους και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες κατόπιν αιτήματος αυτών, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται.

4.6 Προβλεπόμενες Κυρώσεις

Ο ν. 3691/2008 προβλέπει το ακόλουθο πλαίσιο διοικητικών και ποινικών κυρώσεων που μπορεί να επιβληθούν βάσει του Νόμου σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Οι κυρώσεις αυτές ανάλογα με την ιδιότητα του εμπλεκομένου είναι:

Κυρώσεις για τον εγκληματία (για Ε.Χ.)

- Προβλέπεται κάθειρξη από 5 έως 10 έτη για φυσική ή ηθική αυτουργία και χρηματική ποινή 20.000-1.000.000 € (και επιβαρυντικές περιπτώσεις)- Αρ. 45 § 1^α Ν. 3691/08.
- Η ποινική ευθύνη για το βασικό έγκλημα δεν αποκλείει την τιμωρία του υπαίτιου και για το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

*Να σημειωθεί ότι οι ποινές για Χ.Τ. προβλέπονται από το αρ. 187 § 6 του Ποινικού Κώδικα (κάθειρξη έως 10 χρόνια).

Κυρώσεις για την τράπεζα

Οι ποινές του Ν. 3691/08 είναι αυστηρές για την Τράπεζα (άρθρο 52):

- Είτε η λήψη συγκεκριμένων διορθωτικών μέτρων εντός τακτού χρονικού διαστήματος
- Είτε μια ή περισσότερες από τις κατωτέρω κυρώσεις (που δύνανται να δημοσιοποιηθούν):

- Πρόστιμο € 30.000-2.000.000 (και σε περίπτωση υποτροπής, € 50.000-3.000.000)

- Απαγόρευση άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων, ίδρυσης νέων

υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου.

- (οριστική ή προσωρινή) ανάκληση / αναστολή άδειας λειτουργίας (για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα) / απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας

Οι ποινές για τα μέλη του Δ.Σ., τον Δ/ντα Σύμβουλο, τα διευθυντικά στελέχη ή άλλους υπαλλήλους της Τράπεζας, υπαίτιους για τις παραβάσεις ή ασκούντων ανεπαρκή έλεγχο και εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων της Τράπεζας είναι (άρθρο 52):

- Πρόστιμο € 10.000 – 300.000

- Απομάκρυνση από τη θέση τους (για ορισμένο ή αόριστο χρόνο) και απαγόρευση ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης

Άρθρο 51: Αν κάποια από τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 2 (Ξ.Χ./ Χ.Τ.) και 3 (βασικά εγκλήματα) πραγματοποιούνται με σκοπό να προσπορίσει περιουσιακό όφελος στην Τράπεζα και εφόσον ένα ή περισσότερα από τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκηση ή διαχειρίζονται υποθέσεις τους γνώρισε ή όφειλε να γνωρίζει ότι το όφελος προέκυψε από τέτοια πράξη:

- Πρόστιμο € 30.000-3.000.0000, το οποίο προσαυξάνεται από το προκύψαν όφελος (επιβάλλεται πάντα, ανεξάρτητα από τις κατωτέρω κυρώσεις)
- Ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης μετοχικού κεφαλαίου
- Αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου των ν.π. του δημόσιου τομέα.

Η

Εφόσον τα εν λόγω πρόσωπα αγνοούσαν από αμέλεια την προέλευση της παράνομης περιουσίας ή του οφέλους :

- Πρόστιμο € 10.000-1.000.0000, το οποίο προσαυξάνεται από το προκύψαν όφελος (επιβάλλεται πάντα, ανεξάρτητα από τις κατωτέρω κυρώσεις)
- Ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης μετοχικού κεφαλαίου

- Αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών , προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των ν.π. του δημοσίου τομέα.

Κυρώσεις για τον υπάλληλο

Οι ποινές του Ν. 3691/08 για τον υπάλληλο (άρθρο 45):

1. Κάθειρξη και χρηματική ποινή € 30.000-1500.000αν προκύψει συμμετοχή του στο Ξέπλυμα Χρήματος.
2. Φυλάκιση μέχρι 2 ετών για εκ προθέσεως παράλειψη υποβολής αναφοράς ή για παρουσίαση ψευδών / παραπλανητικών στοιχείων.
3. Φυλάκιση μέχρι 2 ετών για εκ προθέσεως παράλειψη υποβολής αναφοράς ή για παρουσίαση ψευδών / παραπλανητικών στοιχείων.
4. Επιβολή ανάλογης πειθαρχικής ποινής από την Τράπεζα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ Ξ.Β.Χ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ Ν 3691/08

5.1 Τι σημαίνει Δέουσα Επιμέλεια

Κεντρικός όρος – έννοια σε ότι αφορά τις υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των λειτουργών τους που προσδιορίζει ο Νόμος είναι η «δέουσα επιμέλεια» (due diligence)

Μολονότι δεν προσδιορίζεται στο Νόμο, με την έννοια του ορισμού, το περιεχόμενο του όρου, θα μπορούσε να προσδιορισθεί ως εξής: «Δέουσα επιμέλεια είναι το σύνολο των διαδικαστικών και ουσιαστικών υποχρεώσεων- μέτρων που προβλέπονται, από νομοθετικές κανονιστικές και δεοντολογικές ρυθμίσεις, για τις τράπεζες, αναφορικά με την πιστοποίηση της ταυτότητας των πελατών τους, τη διαμόρφωση του προφίλ του πελάτη και την αξιολόγηση της συναλλακτικής συμπεριφοράς σε σχέση με ζητήματα πρόληψης η χειρισμού ενδεχομένων Ξεπλύματος Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας».

Ο νόμος ορίζει πότε εφαρμόζονται τα μέτρα δέουσας επιμέλειας από τις τράπεζες και διακρίνει τις ακόλουθες τέσσερις περιπτώσεις:

- Όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις. Ο όρος επιχειρηματική χρησιμοποιείται σε αντιδιαστολή με την περιστασιακή σχέση και υποδεικνύει σταθερότητα και διάρκεια
- Όταν διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές αξίας τουλάχιστον 15.000 ευρώ, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μια μόνο πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση

- Όταν υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων του άρθρου 2 του Ν.3691/2008 (δηλαδή αδικημάτων που συνιστούν ΞΒΧ) ανεξάρτητα από κάθε παρέκκλιση, εξαίρεση ή όριο ποσού, και
- Όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, πληρότητα ή καταλληλότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού ή των πραγματικών δικαιούχων.

Α. ΣΥΝΗΘΗΣ ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Η δέουσα επιμέλεια διακρίνεται σε τρεις διαβαθμίσεις και συγκεκριμένα σε απλουστευμένη (ΑΠΔΕ), συνήθη (ΣΔΕ) και αυξημένη (ΑΥΔΕ) αναλόγως της περίπτωσης. Η συνήθης δέουσα επιμέλεια είναι αυτή που εφαρμόζεται στην πλειοψηφία των πελατών/ συναλλασσομένων των τραπεζικών ιδρυμάτων και περιλαμβάνει έξι μέτρα

- ✓ Πιστοποίηση- επαλήθευση ταυτότητας πελάτη
- ✓ Πιστοποίηση ταυτότητας τυχόν πραγματικού δικαιούχου ή εντολέα- επικαιροποίηση στοιχείων ταυτότητας- κατανόηση διάρθρωσης κυριότητας και ελέγχου των νομικών προσώπων
- ✓ Συλλογή πληροφοριών για το σκοπό ή τη φύση των συναλλαγών του πελάτη ή πραγματικού δικαιούχου
- ✓ Εξέταση συναλλαγών/ δραστηριοτήτων που μπορεί να συνδέονται με ΞΒΧ ή ΧΤ όπως πολύπλοκες συναλλαγές, ασυνήθιστα μεγάλες συναλλαγές ή ασυνήθιστες συναλλαγές χωρίς προφανή λόγο ή αιτία
- ✓ Λήψη μέτρων όπως μη κατάρτιση συναλλαγής ή άρνηση παροχής υπηρεσιών αν προκύπτουν ατέλειες πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη

- ✓ Συνεχής εποπτεία (αξιολόγηση) συμβατότητας συναλλαγών του πελάτη με το κοινωνικό/ οικονομικό/ επαγγελματικό προφίλ του και τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων και πληροφοριών.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι ο ν.3691/2008 πέρα από τη γενικευμένη παρουσίαση των μέτρων συνήθους δέουσας επιμέλειας (ΣΔΕ) που αναφέρθηκαν προηγουμένως υπεισέρχεται και σε πιο ειδικά ζητήματα εφαρμογής αυτών των μέτρων η παρουσίαση των οποίων ξεφεύγει από το σκοπό της παρούσας εργασίας.

B ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΜΕΝΗ ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ο νομοθέτης εκτιμώντας ότι ορισμένες κατηγορίες πελατών εμφανίζουν κατά τεκμήριο περιορισμένους κινδύνους εμπλοκής σε πράξεις ΞΒΧ ή ΧΤ (λόγω είτε αυστηρού εποπτικού πλαισίου είτε ιδιότητας τους), καθιερώνει για αυτούς την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια (ΑΠΔΕ). Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι τα μέτρα που συμπεριλαμβάνονται στην ΑΠΔΕ είναι περιορισμένα.

Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται τα παρακάτω νομικά πρόσωπα- οντότητες:

- ✓ Εταιρίες εισηγμένες σε μια ή περισσότερες οργανωμένες αγορές (όπως χρηματιστήρια, πολυμερείς μηχανισμοί διαπραγμάτευσης κλπ) χώρας μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ✓ Εταιρίες που αποτελούν Οργανισμούς Συλλογικής Επένδυσης σε Κινητές Αξίες (Ο.Σ.Ε.Κ.Α.) όπως εταιρίες Αμοιβαίων Κεφαλαίων ή Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου και εδρεύουν σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ✓ Ελληνικές Δημόσιες Αρχές ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), όπως Κρατικά Νοσοκομεία ή Επιχείρηση ή Οργανισμός που ανήκει τουλάχιστον κατά 51% στο Δημόσιο.
- ✓ Δημόσιες Αρχές ή Δημόσιοι Οργανισμοί άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ✓ Τράπεζες ή χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που εδρεύουν στην Ε.Ε. ή σε τρίτη χώρα που έχει θεσμικό πλαίσιο τουλάχιστον ισοδύναμο της Οδηγίας 2006/60/EK (δηλαδή προκειμένου για την Ελλάδα του ν.3691/2008)

Στην περίπτωση αυτή λαμβάνονται μέτρα τα οποία συνίστανται στο καθαρά διαδικαστικό βήμα της νομιμοποίησης εκπροσώπων των παραπάνω φορέων για λόγους συναλλακτικής ασφάλειας. Ωστόσο αν υπάρξει υπόνοια ΞΒΧ ή ΧΤ ακόμα και για τις παραπάνω κατηγορίες συναλλασσομένων, ενεργοποιούνται τα μέτρα ΣΔΕ.

Η ΑΠΔΕ εφαρμόζεται και προκειμένου για πελάτες στους οποίους διατίθενται ασφαλιστικά και «ηλεκτρονικά» προϊόντα και συγκεκριμένα:

- ✓ Ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής αν το ποσό του ασφαλίστρου κατ' έτος δεν υπερβαίνει τα 1000 ευρώ ή στη περίπτωση της εφάπαξ καταβολής τα 2500 ευρώ
- ✓ Συμβάσεις και προγράμματα συνταξιοδοτικής ασφάλισης που προσφέρουν συνταξιοδοτικές παροχές σε εργαζόμενους για τις οποίες οι εισφορές καταβάλλονται με κράτηση από τις αποδοχές τους και δεν επιτρέπουν τη μεταφορά δικαιωμάτων των μελών
- ✓ Ηλεκτρονικό χρήμα και συγκεκριμένα προπληρωμένες κάρτες αξίας μέχρι 150 ευρώ αν πρόκειται για μη επαναφορτιζόμενες και μέχρι 2500 ευρώ κατ' έτος αν πρόκειται για επαναφορτιζόμενες

Γ. ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Η έννοια της αυξημένης δέουσας επιμέλειας (ΑΥΔΕ) δεν προσδιορίζεται στο νόμο με παράθεση συγκεκριμένων μέτρων αλλά σαν επιπλέον μέτρα εκείνων της ΣΔΕ. Περιπτώσεις στις οποίες οι τράπεζες υποχρεούνται στη λήψη μέτρων ΑΥΔΕ είναι οι ακόλουθες:

- ✓ Συναλλαγές χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη π.χ. Internet/ phone banking μέσω άλλης τράπεζας
- ✓ Σύναψη συμφωνιών συνεργασίας τραπεζικής ανταπόκρισης (correspondent banking) και εξυπηρέτηση πελατών ανταποκριτριών τραπεζών και
- ✓ Συναλλαγές με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα όπως αυτά ορίστηκαν νωρίτερα.

5.2 Πιστοποίηση Επαλήθευση Ταυτότητας Πελάτη

Η πιστοποίηση- επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη είναι το πρώτο σημαντικό βήμα για τη σύναψη επιχειρηματικής σχέσης (δηλαδή σχέσης διάρκειας) με την Τράπεζα, είτε ο πελάτης είναι φυσικό πρόσωπο είτε νομικό πρόσωπο, οντότητα, σχήμα ή ένωση προσώπων.

Προκειμένου για φυσικά πρόσωπα τα απαιτούμενα στοιχεία και ο τρόπος επαλήθευσης τους φαίνεται στον επόμενο πίνακα 1:

A/A	Πιστοποιούμενα Στοιχεία	Επαληθεύονται από
1	➤ Ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο	A.Δ.Τ. ή διαβατήριο (ή ισότιμο έγγραφο) σε ισχύ ή ειδικό δελτίο ταυτότητας για όσους
2	➤ Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας ή	υπηρετούν σε Σώματα Ασφαλείας ή Ένοπλες Δυνάμεις

3	<p>διαβατηρίου και εκδούσα αρχή</p> <p>➤ Ημερομηνία και τόπος γέννησης</p>	
4	<p>➤ Παρούσα διεύθυνση κατοικίας</p>	<p>➤ Λογαριασμό ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ</p>
5	<p>➤ Τηλέφωνο επικοινωνίας</p>	<p>➤ Μισθωτήριο συμβόλαιο κατοικίας ή επαγγελματικής στέγης</p>
6	<p>➤ Ασκούμενο επάγγελμα</p>	<p>➤ Βεβαίωση εργοδότη</p>
7	<p>➤ Παρούσα επαγγελματική διεύθυνση</p>	<p>➤ Έγγραφα έκδοσης Δ.Ο.Υ.</p> <p>➤ Αντίγραφα τελευταίας μισθοδοσίας</p>
8	<p>➤ Α.Φ.Μ.</p>	<p>➤ Επαγγελματική ταυτότητα</p> <p>➤ Έγγραφα ασφαλιστικού ταμείου</p>
9	<p>➤ Υπόδειγμα υπογραφής του πελάτη</p>	<p>Λαμβάνεται κατά την αρχική σύναψη της σχέσης</p>

Πίνακας 1

Προκειμένου για νομικά πρόσωπα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά είναι:

- Για Α.Ε., ΕΠΕ και υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιριών αντίστοιχης νομικής μορφής, το Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως – Τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης ευθύνης όπου έχει δημοσιευτεί το Καταστατικό της
- Για προσωπικές εταιρίες Ο.Ε. και Ε.Ε, απαιτείται επικυρωμένο αντίγραφο του αρχικού καταστατικού, τυχόν τροποποιήσεις του και στοιχεία ταυτότητας των φυσικών προσώπων-εκπροσώπων της εταιρίας

- Για λοιπά νομικά πρόσωπα ή οντότητες χωρίς νομική προσωπικότητα, απαιτούνται τα προσήκοντα κατά περίπτωση νομιμοποιητικά έγγραφα σύστασης- οργάνωσης περιουσίας ή ομάδας προσώπων καθώς και εκπροσώπησης τους
- Για νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, απαιτούνται επικυρωμένα αντίγραφα συστατικής τους πράξης, άδειας λειτουργίας, πιστοποιητικό εγγραφής και αριθμός μητρώου που τυχόν προβλέπεται και στοιχεία ταυτότητας όλων των φυσικών προσώπων μελών που έχουν δικαίωμα υπογραφής
- Για νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέα λαμβάνονται όλα τα έγγραφα δικαιολογητικά που προβλέπονται από τη νομική υπηρεσία της τράπεζας και
- Για νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί εκτός Ελλάδας και χωρίς εγκατάσταση στην Ελλάδα ζητούνται κατά περίπτωση όλα τα προβλεπόμενα έγγραφα- δικαιολογητικά από τη νομοθεσία της χώρας σύμφωνα με τις οδηγίες της νομικής υπηρεσίας.

5.3 Κατηγοριοποίηση Πελάτη και Αντίστοιχα Μέτρα Επιμέλειας

Οι πελάτες της Τράπεζας είτε πρόκειται για φυσικά πρόσωπα είτε για νομικά πρόσωπα, σχήματα ή οντότητες πρέπει σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της ΤτΕ να εντάσσονται σε διαβαθμισμένες κατηγορίες κινδύνου.

Κάθε κατηγορία κινδύνου υποδηλώνει μικρότερη ή μεγαλύτερη πιθανότητα να υπάρξουν ενδεχόμενα ΞΒΧ και ΧΤ και πρέπει να αντιμετωπίζεται με μέτρα επιμέλειας, περιοδικής παρακολούθησης και ελέγχων.

Οι κατηγορίες κινδύνου και τα αντίστοιχα απαιτούμενα μέτρα επιμέλειας φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 2:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ
Χαμηλός	Απλουστευμένη Δέουσα Επιμέλεια (ΑΠΔΕ)
Κανονικός	Συνήθης Δέουσα Επιμέλεια (ΣΔΕ)
Υψηλός	Αυξημένη Δέουσα Επιμέλεια (ΑΥΔΕ)

Πίνακας 2

Η κατάταξη των πελατών/ συναλλαγών στις διάφορες κατηγορίες κινδύνου γίνεται από την τράπεζα και συγκεκριμένα από την αρμόδια κεντρική Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης και σύμφωνα πάντα με τα κριτήρια του ν.3691/2008 και τις σχετικές ρυθμίσεις της ΤτΕ. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα από τα κριτήρια αυτά:

- Επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου
- Χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη
- Συναλλαγές με χρήση νέων τεχνολογιών
- Πολυπλοκότητα συναλλαγών
- Όγκος μέγεθος και είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών
- Νομικό καθεστώς και χώρα ίδρυσης νομικού προσώπου- πελάτη
- Χώρα προέλευσης και προορισμού κεφαλαίων από τον πελάτη
- Απόκλιση από το οικονομικό ή/ και συναλλακτικό προφίλ του πελάτη
- Πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου
- Τομέας δραστηριοποίησης του νομικού προσώπου

Στις προηγούμενες παραγράφους 3.4.1 έως 3.4.3 περιγράφηκαν σε γενικές γραμμές οι έννοιες της δέουσας επιμέλειας με τις διαβαθμίσεις τους και τα μέτρα στα οποία συνίσταται η συνήθης δέουσα επιμέλεια. Με βάση λοιπόν τα προαναφερθέντα μπορούμε να καταρτίσουμε συνδυαστικά τον παρακάτω πίνακα 3 αντιστοίχισης-κατάταξης διαβάθμισης κινδύνου, με κατηγορίες πελατών/ συναλλαγών και μέτρων επιμέλειας

Κατηγορία Κινδύνου	Πελάτες- Συναλλαγές	Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας
Χαμηλός	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Τράπεζα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός με έδρα την Ε.Ε. ➤ Τράπεζα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός με έδρα χώρα εκτός Ε.Ε. με νομοθετικό καθεστώς ισοδύναμο της οδηγίας 2006/60/ΕΚ ➤ Εταιρίες με μετοχές εισηγμένες σε μια ή περισσότερες οργανωμένες αγορές της Ε.Ε. ➤ Εταιρίες που λειτουργούν ως ΟΣΕΚΑ – ΑΕΔΑΚ ή ΕΕΧ με έδρα την Ε.Ε. ➤ Ελληνική δημόσια αρχή ή Ν.Π.Δ.Δ. ή επιχείρηση ή οργανισμός που ανήκει κατά 51% στο Δημόσιο ➤ Δημόσιες Αρχές ή Δημόσιοι Οργανισμοί χωρών της Ε.Ε. ➤ Πελάτες ηλεκτρονικού χρήματος 	Απλουστευμένη Δέουσα Επιμέλεια (ΑΠΔΕ)

Κανονικός	Φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δεν εμπίπτουν στις κατηγορίες υψηλού ή χαμηλού κινδύνου (κύριος όγκος συναλλασσομένων)	Συνήθης Δέουσα Επιμέλεια (ΣΔΕ)
Υψηλός	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Φυσικά πρόσωπα μη κάτοικοι Ελλάδας ➤ Πολιτικώς Εκτεθειμένα πρόσωπα ➤ Εταιρίες με ανώνυμες μετοχές ➤ Off shore εταιρίες ➤ Σχήματα ή οντότητες στερούμενες νομικής προσωπικότητας που χειρίζονται περιουσιακά στοιχεία ➤ Ν.Π. ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ➤ Εργασίες Private Banking ➤ Σύναψη σχέσεων/ διενέργεια συναλλαγών χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη ➤ Correspondent Banking με Εικονικές Τράπεζες (Shell Banks) ➤ Συναλλαγές από χώρες μη συνεργάσιμες με τη FATF 	Αυξημένη Δέουσα Επιμέλεια (ΑΥΔΕ)

Πίνακας 3

Καθίσταται φανερό ότι το μεγαλύτερο ενδιαφέρον εστιάζεται στην 3^η κατηγορία του πίνακα 3, όπου οι κίνδυνοι να υποστεί κάποια ζημία η τράπεζα είναι αυξημένοι, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι άλλες δυο κατηγορίες πελατών/ συναλλαγών θα τύχουν μειωμένης προσοχής.

Όσον αφορά λοιπόν αυτή την κατηγορία πελατών/ συναλλαγών, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Τράπεζα με βάση την ενδοεπιχειρησιακή πολιτική κανονιστικής συμμόρφωσης που ακολουθεί (compliance policy), τις ιδιαιτερότητες της και τα κριτήρια που καθορίζει (risk based approach), μπορεί να εντάσσει και άλλες κατηγορίες πελατών ή συναλλαγών στη διαβάθμιση υψηλού κινδύνου.

Ακόμη υποχρεωτική θεωρείται η τουλάχιστον ετήσια επαναξιολόγηση των πελατών/ συναλλαγών αυτής της κατηγορίας με σύνταξη σχετικής έκθεσης (για το αν διαπιστώνονται ή όχι ασυνήθεις/ ύποπτες συναλλαγές) και υποβολή της προς το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να εισηγηθεί τη διακοπή της σχέσης με τον πελάτη όταν υπάρχουν αρνητικές ενδείξεις.

Η εφαρμογή των μέτρων επιμέλειας πρέπει να υποστηρίζεται από επαρκή πληροφοριακά συστήματα AML-CTF (anti money laundering- counter terrorism fighting) παρακολούθησης και εντοπισμού συναλλακτικών αποκλίσεων.

Και για τις δέκα κατηγορίες πελατών/ συναλλαγών της κατηγορίας αυτής, η ΤτΕ έχει εκδώσει αναλυτικές οδηγίες αντιμετώπισης με ειδικές εγκυκλίους της, η παρουσίαση των οποίων ξεφεύγει από το αντικείμενο της παρούσας εργασίας.

5.4 Χειρισμός Υπόπτων και Ασυνήθιστων Συναλλαγών

5.4.1 Υποχρέωση Αναφοράς –Απαγόρευση Γνωστοποίησης

Δυο ακόμη βασικά ζητήματα αποτελούν οι ρυθμίσεις και η διαδικασία αναφοράς (reporting) ύποπτων και ασυνήθιστων συναλλαγών παράλληλα με την υποχρέωση φύλαξης στοιχείων καθώς και οι διοικητικές/ ποινικές κυρώσεις και η κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων για ζητήματα παράβασης διατάξεων του ν.3691/2008.

Έτσι οι τράπεζες (υπάλληλοι και στελέχη) υποχρεούνται να :

- ✓ Να ενημερώνουν την Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας για συναλλαγές για τις οποίες έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ΞΒΧ ή ΧΤ.
- ✓ Να παρέχουν κατόπιν αιτήματος αρμόδιας Αρχής κάθε σχετική πληροφορία ή στοιχείο
- ✓ Η τράπεζα δικαιούται να μη διενεργήσει ύποπτες/ ασυνήθεις συναλλαγές. Αν όμως η μη διενέργεια είναι αδύνατη λόγω αυτοματοποιημένης διαδικασίας ή γιατί ενδέχεται να εμποδίσει τη δίωξη των εμπλεκομένων, τότε η συναλλαγή εκτελείται και κατόπιν ενημερώνεται η αρμόδια αρχή
- ✓ Απαγορεύεται στο προσωπικό της τράπεζας να γνωστοποιήσει στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους ότι διαβιβάστηκε αναφορά ή πληροφορίες γι' αυτόν και ότι ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή ενδέχεται να διεξαχθεί έρευνα
- ✓ Η γνωστοποίηση πληροφοριών εντός της τράπεζας ή του ομίλου ή προς την Επιτροπή ή τον Εισαγγελέα δεν συνιστά παραβίαση του Τραπεζικού Απορρήτου και δεν δημιουργεί ευθύνη για τον αναφέροντα εκτός αν έχει ενεργήσει κακόβουλα
- ✓ Η τράπεζα υποχρεούται να φυλάσσει για 5 τουλάχιστον έτη οποιοδήποτε στοιχείο (στοιχεία πιστοποίησης, νομιμοποιητικά έγγραφα, παραστατικά συναλλαγών, αναφορές και σχετική αλληλογραφία) σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή. Η πενταετία μετράται από την ημερομηνία διακοπής της σχέσης με τον πελάτη
- ✓ Η τράπεζα πρέπει να διαθέτει συστήματα άμεσης ανταπόκρισης σε ερωτήματα αρμοδίων Αρχών για το αν κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο υπήρξε πελάτης

την προηγούμενη πενταετία καθώς και για το είδος της σχέσης τους και τις μεταξύ του συναλλαγές.

5.4.2 Άρνηση Συναλλαγής

Η άρνηση συναλλαγής (μη διενέργεια, διακοπή συναλλακτικής σχέσης, μη παροχή υπηρεσιών/ δραστηριοτήτων) από την πλευρά της Τράπεζας προβλέπεται στις παρακάτω περιπτώσεις:

- I. Άρνηση ή παρατεινόμενη παρελκυστική συμπεριφορά του πελάτη σε ότι αφορά την πλήρη απόδειξη της ταυτότητας του ή την επικαιροποίηση των στοιχείων της ταυτότητας του (απόφαση ΕΤΠΘ/ΤτΕ αρ.281/5/17.3.2009 παρ. 1.3ixβ και παρ.5.8 αντίστοιχα)
- II. Αν ο πελάτης αρνείται ή εμποδίζει τη συλλογή πληροφοριών για το συναλλακτικό οικονομικό του προφίλ ή δημιουργεί προσκόμματα στην άσκηση εποπτείας των συναλλαγών του.(απόφαση ΕΤΠΘ/ΤτΕ αρ.281/5/17.3.2009 παρ. 1.3ixβ)
- III. Αν εξαιτίας συχνών περιπτώσεων ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών του πελάτη έχουν υποβληθεί κατ' επανάληψη αναφορές γι' αυτόν στην Επιτροπή (απόφαση ΕΤΠΘ/ΤτΕ αρ.281/5/17.3.2009 παρ. 1.3ixγ)
- IV. Αν ο πελάτης (νέος ή υφιστάμενος) περιλαμβάνεται στους καταλόγους προσώπων ή οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα. Τέτοιοι κατάλογοι περιέχονται σε Κανονισμούς της Ε.Ε. και σε Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. και τηρούνται σε μηχανογραφική βάση δεδομένων. (απόφαση ΕΤΠΘ/ΤτΕ αρ.281/5/17.3.2009 παρ.5.4 viii)

V. Αν υπάρχει γνώση ή υποψία ότι η συναλλαγή ή οι συναλλαγές συνδέονται με ΕΒΧ ή ΧΤ (Ν. 3691/2008 άρθρο 27 παρ.2 εδάφιο α')

Επιπλέον ο νόμος προβλέπει 2 περιπτώσεις για τη διενέργεια (μη άρνηση) ύποπτης/ ασυνήθιστης συναλλαγής:

- 1) Να είναι αδύνατη η μη διενέργεια της (δηλαδή η μη διενέργεια της να μην εξαρτάται από ανθρώπινη παρέμβαση όπως στις ήδη δρομολογημένες αυτοματοποιημένες διαδικασίες) και
- 2) Όταν η μη διενέργεια της συναλλαγής ενδέχεται να εμποδίσει τη δίωξη του πελάτη

5.4.3 Διερεύνηση Συναλλαγής- Διαδικασία Αναφοράς

Ο νόμος 3691/2008 στο άρθρο 13 παρ. 5, προβλέπει την διερεύνηση των ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών. Η διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται από τον τραπεζικό λειτουργό είναι η εξής:

- I. Προσδιορίζει τα στοιχεία που δημιουργούν προβληματισμούς και στοιχειοθετούν το ύποπτο ή ασυνήθιστο της συναλλαγής (π.χ. ύψος ποσού δυσανάλογο με την οικονομική επιφάνεια του πελάτη, μεταφορές κεφαλαίων προς χώρες ή περιοχές που δεν έχει συναλλαγές ο πελάτης)
- II. Εξετάζει τα στοιχεία συνεργασίας και το γενικότερο προφίλ του πελάτη τα οποία πιθανώς να δικαιολογούν ή να αίρουν τους προβληματισμούς
- III. Αν οι προβληματισμοί παραμένουν ζητά «εξηγήσεις» από τον πελάτη με τρόπο ο οποίος δεν είναι προσβλητικός και σε περίπτωση έντονης αντίδρασης του πελάτη γίνεται επίκληση στις διατάξεις του ν.3691/2008. Αν η δικαιολόγηση κριθεί επαρκής μπορεί ακόμη και με προφορική διαβεβαίωση και μια απλή

υποσημείωση να κλείσει το θέμα. Αν όμως δεν κριθεί επαρκής τότε ζητείται η τεκμηρίωση της με προσκόμιση αξιόπιστων εγγράφων.

IV. Αν τέλος ο πελάτης είτε αρνείται, είτε εμφανίζεται απρόθυμος να δικαιολογήσει τη συναλλαγή τότε το τραπεζικό στέλεχος προχωρά σε σύνταξη αναφοράς.

Η διαδικασία της αναφοράς περιγράφεται στο άρθρο 44 του ν. 3691/2008. Τα βήματα της διαδικασίας έχουν ως εξής:

Ορίζεται από την Τράπεζα ένα ανώτερο διευθυντικό στέλεχος ως τελικός αποδέκτης των αναφορών (compliance officer), ο οποίος αποκαλείται Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος (ΑΔΣ).

- I. Όταν υπάλληλος/ στέλεχος οποιασδήποτε υπηρεσιακής μονάδας έχει προβληματισμούς για κάποια συναλλαγή εκθέτει εγγράφως τους προβληματισμούς αυτούς στο Διευθυντή της Μονάδας.
- II. Αν ο Διευθυντής της Μονάδας ή ο αντικαταστάτης του αρνείται, κωλύεται ή δεν συμμερίζεται τους προβληματισμούς, ο υπάλληλος μπορεί να αποστείλει την αναφορά του απευθείας στο ΑΔΣ. Σε περίπτωση μη υποβολής αναφοράς στο ΑΔΣ λόγω συμφωνίας μεταξύ Διευθυντού και υπαλλήλου αυτή πρέπει να τεκμηριώνεται και να καταγράφεται το σκεπτικό της μη υποβολής.
- III. Αν ο Διευθυντής συμμερίζεται τους προβληματισμούς του υπαλλήλου τότε υποβάλλει την αναφορά στο ΑΔΣ.
- IV. Τέλος αν το ΑΔΣ κρίνει ως δικαιολογημένη την αναφορά τότε ενημερώνει την Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και παρέχει οποιοδήποτε άλλο στοιχείο/ πληροφορία κρίνει χρήσιμο. Σε αντίθετη περίπτωση που το ΑΔΣ δεν υποβάλλει αναφορά, υποχρεούται σε έγγραφη αιτιολόγηση της επιλογής του.

5.4.4 Τραπεζικό Απόρρητο – Δέσμευση Λογαριασμών

Η υποχρέωση τήρησης του τραπεζικού απορρήτου αίρεται στις περιπτώσεις ΕΒΧ και ΧΤ. Πάντοτε με την καθοδήγηση της Νομικής Υπηρεσίας της Τράπεζας πρέπει να έχουμε υπ' όψη τα παρακάτω:

1. Απαγορεύεται η Τράπεζα να γνωστοποιήσει στον πελάτη ή άλλο πρόσωπο ότι έγινε αναφορά ή ότι ζητήθηκαν πληροφορίες γι αυτόν ή ότι διεξάγεται ή πρόκειται να διεξαχθεί έρευνα (άρθρο 31 ν.3691/2008)
2. Η Επιτροπή έχει δικαίωμα να ζητά οποιαδήποτε πληροφορία από την Τράπεζα και να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους (άρθρο 7 παρ. 6θ και 6ε του ν.3691/2008)
3. Η Τράπεζα υποχρεούται να παρέχει στην Επιτροπή ή άλλη Αρμόδια Αρχή τις ζητούμενες πληροφορίες για θέματα ΕΒΧ και ΧΤ (άρθρο 1β ν.3691/2008)
4. Δεν ισχύει το τραπεζικό απόρρητο και επομένως δεν προκύπτει καμία ευθύνη από την παραβίαση του για γνωστοποίηση πληροφοριών από την Τράπεζα όταν αυτές ζητούνται αρμοδίως (άρθρο 32 ν. 3691/2008)
5. Δεν ισχύει το τραπεζικό απόρρητο στην περίπτωση ανταλλαγής πληροφοριών για ασυνήθεις/ ύποπτες συναλλαγές μεταξύ τραπεζών ή άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που αφορούν στον ίδιο πελάτη και στις ίδιες συναλλαγές όταν αυτές εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος- μέλος της Ε.Ε. ή σε τρίτη χώρα με ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας.

Η δέσμευση λογαριασμών σε περιπτώσεις διενέργειας έρευνας για ΕΒΧ ή ΧΤ από τη Δικαιοσύνη ή την Επιτροπή προβλέπεται από το άρθρο 48 παρ. 1 και 5 του ν.3691/2008. Ο Ανακριτής με τη σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα ή το Δικαστικό συμβούλιο ή η Επιτροπή μπορούν να ζητήσουν τα «πάγωμα» κάθε είδους λογαριασμών (καταθετικών, δανειακών ή επενδυτικών) και το άνοιγμα θυρίδων, αν κρίνουν ότι αυτό υποβοηθά την διεξαγόμενη έρευνα.

5.5 Τυπολογία Ύποπτων/Ασυνήθιστων Συναλλαγών

Στη συνέχεια παρατίθενται περιπτώσεις ύποπτων/ ασυνήθιστων συναλλαγών όπως αυτές έχουν τυποποιηθεί και ομαδοποιηθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος. Οι περιπτώσεις αυτές δεν σημαίνουν οπωσδήποτε ύπαρξη ΕΒΧ ή ΧΤ παρά μόνο ότι είναι διερευνητέες ως προς το αν δίνονται επαρκείς εξηγήσεις ή όχι.

Διακρίνονται οι παρακάτω εννέα (9) κατηγορίες περιπτώσεων που αφορούν στο ΕΒΧ και αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες περιπτώσεις κάθε κατηγορίας. Υπενθυμίζουμε ότι η περιπτωσιολογία δεν εξαντλείται μόνο σε αυτές.

❖ Παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων για την πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη

- Πελάτης κατά τη σύναψη σύμβασης με την Τράπεζα προσκομίζει έγγραφα από τα οποία δεν μπορεί να πιστοποιηθεί η ταυτότητα του ή φαίνονται ασυνήθη ή ύποπτα,
- Εκπρόσωπος εταιρίας που επιχειρεί να συνάψει σύμβαση με την Τράπεζα, διστάζει να δώσει ή παρέχει ανεπαρκείς πληροφορίες για τη φύση και το σκοπό εργασιών της εταιρίας, τον τόπο εγκατάστασης της κλπ
- Πελάτης που προτίθεται να αγοράσει διαπραγματεύσιμους τίτλους δεν δίνει στοιχεία ταυτότητας όταν η συναλλαγή είναι αξίας ποσού πάνω από το απαιτούμενο όριο
- Πελάτης κάνει συχνές συναλλαγές ή συναλλαγές μεγάλης αξίας χωρίς η Τράπεζα να διαθέτει στοιχεία προηγούμενης ή παρούσας επαγγελματικής εμπειρίας του
- Πελάτης αρνείται να δώσει πληροφορίες για την ταυτότητα του αν και κάτι τέτοιο θα του εξασφαλίσει πιστώσεις ή άλλες χρήσιμες τραπεζικές υπηρεσίες

- Γίνεται πίστωση λογαριασμού δικαιούχου από πληθώρα ατόμων χωρίς επαρκή αιτιολόγηση

❖ Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων

- Πελάτης καταθέτει διάφορα μικρά ποσά που ακολούθως συνενώνονται σε κύριο λογαριασμό και μεταφέρονται σε χώρα που είναι χαρακτηρισμένη μη συνεργάσιμη με τη FATF
- Λογαριασμοί καταθέσεων δεν εμφανίζουν κανονική δραστηριότητα αλλά χρησιμοποιούνται μόνο για μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό
- Μεταφορές κεφαλαίων σε χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι ή καταφύγια τραπεζικού απορρήτου ή περιοχές υψηλού κινδύνου χωρίς προφανή επιχειρηματικό λόγο
- Επαναλαμβανόμενες μεταφορές κεφαλαίων στο εξωτερικό με την εντολή ο δικαιούχος να πληρωθεί σε μετρητά
- Πραγματοποιούνται αδικαιολόγητες ηλεκτρονικές μεταφορές κεφαλαίων προκειμένου να παρεμποδιστεί ο εντοπισμός του τελικού δικαιούχου
- Παρατηρείται μεγάλη ηλεκτρονική κίνηση κεφαλαίων που δεν χαρακτηρίζεται από συναλλαγές καλής πίστης (bona fide)

❖ Δραστηριότητα ασύμβατη με την επιχειρηματική δράση του πελάτη

- Σημαντική αύξηση καταθέσεων χωρίς αντίστοιχη αύξηση δραστηριότητας της επιχείρησης
- Κατάθεση μεγάλων ποσών σε μετρητά τα οποία δικαιολογούνται από τη φύση των εργασιών της επιχείρησης, χωρίς αντίστοιχες αναλήψεις μετρητών

- Μεγάλα ποσά κατατίθενται σε μετρητά και μεγάλος αριθμός επιταγών εκδίδονται αντίστοιχα στο όνομα ατόμων ή επιχειρήσεων που δεν έχουν συναφή εμπορική σχέση με την εταιρία
- Συναλλασσόμενοι επιθυμούν να διατηρούν έναν αριθμό θεματοφυλάκων-εντολοδόχων ή λογαριασμούς τρίτων, η διακίνηση των οποίων δεν είναι σύμφωνη με το αντικείμενο της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας
- Επιχείρηση λιανικού εμπορίου εμφανίζει σημαντικά διαφορετικές μορφές κατάθεσης από παρόμοιες επιχειρήσεις στην ευρύτερη περιοχή

❖ Αποφυγή προσωπικής επαφής- σπάσιμο συναλλαγών

- Ενεργοποίηση αδρανών λογαριασμών από καταστήματα διαφορετικά αυτού στο οποίο τηρούνται
- Γίνονται συχνές καταθέσεις μεγάλων ποσών με χρήση νυχτερινών χρηματοθυρίδων αποφεύγοντας την άμεση επαφή με την τράπεζα
- Ένα πρόσωπο χρησιμοποιεί ATM για να κάνει διάφορες καταθέσεις κάτω από το καθορισμένο ποσό
- Γίνεται συχνή αλλαγή μετρητών από ένα νόμισμα σε άλλο
- Κάτοχος καταθετικού λογαριασμού δεν εμφανίζεται στην τράπεζα αλλά καταθέτει μεγάλα ποσά μέσω τρίτων

❖ Χρήση θυρίδων

- Θυρίδες ανοίγονται από άτομα που δεν διαμένουν ή δεν εργάζονται στην περιοχή του Καταστήματος παρά την ύπαρξη θυρίδων σε κοντινότερο Κατάστημα.

- Θυρίδες χρησιμοποιούνται με ασυνήθιστο τρόπο π.χ. από πολλά άτομα και πολύ συχνά

- ❖ Χρηματοδοτικές εργασίες
 - Παρέχεται εγγύηση για δάνεια από εγγυητή άγνωστο στην τράπεζα και χωρίς εμφανή σχέση με το δανειολήπτη
 - Ο σκοπός του δανείου είναι αόριστος με ταυτόχρονη προθυμία για καταβολή μετρητών ως εγγύηση
 - Πελάτες εξοφλούν απρόσμενα προβληματικά δάνεια ή λαμβάνουν πιστοδοτήσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά τη λήξη τους

- ❖ Αγοραπωλησία τίτλων
 - Αγοράζονται τίτλοι μεγάλης αξίας με μετρητά
 - Αγοράζονται τίτλοι μεγάλης αξίας που κρατούνται από την τράπεζα για φύλαξη χωρίς αυτή η αγορά να δικαιολογείται από την οικονομική κατάσταση του δικαιούχου τους

- ❖ Υποπη συμπεριφορά υπαλλήλου
 - Υπάλληλος ζει σπάταλα χωρίς αυτό να δικαιολογείται από το μισθό του
 - Υπάλληλος παραλείπει να συμμορφωθεί με αναγνωρισμένες πολιτικές, διαδικασίες και μεθόδους ειδικά στο private banking
 - Υπάλληλος είναι απρόθυμος να πάρει άδεια

❖ Διεθνές εμπόριο

- Υπέρ ή υπό-τιμολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών με παραπλανητική περιγραφή του προϊόντος ή της υπηρεσίας
- Έκδοση πολλών τιμολογίων για το ίδιο εμπόρευμα
- Υπερεκτίμηση ή υποεκτίμηση της ποσότητας του προϊόντος («φορτίο φάντασμα»).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι επισημάνσεις σχετικά με την γενική κατάσταση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος στην Ελλάδα όπως αναφέρονται στην αξιολόγηση της F.A.F.T τον Ιούνιο του 2007 θεωρούμε ότι είναι η ο καλύτερος επίλογος για την παρούσα εργασία.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτή την αξιολόγηση η Ελλάδα είναι ευάλωτη στο ξέπλυμα χρήματος. Η γεωπολιτική της θέση , συνορεύοντας με τις βαλκανικές χώρες ως «ανατολικό μέτωπο» της Ε.Ε και το πλήθος των νησιών σε συνδυασμό με το μεγάλο μήκος των ακτογραμμών της την καθιστούν ευάλωτη σε παράνομες δραστηριότητες. Από έρευνες προέκυψε ότι η Ελλάδα είναι ευάλωτη στην εμπορία ναρκωτικών, εμπορία ανθρώπων και παράνομη μετανάστευση (που παράγουν επίσης το αδίκημα της πλαστογράφησης εγγράφων ως δευτερεύων), πορνεία, λαθρεμπόριο τσιγάρων και άλλων προϊόντων, φοροδιαφυγή μεγάλης κλίμακας, απάτες και παράνομη δραστηριότητα τυχερών παιχνιδιών. Συχνά τα εγκλήματα αυτά πραγματοποιούνται από εγκληματικές οργανώσεις που προέρχονται από πρώην Δημοκρατίες της Σοβιετικής Ένωσης, καθώς και από την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και άλλες βαλκανικές χώρες. Από τις έρευνες επίσης προέκυψε ότι οι διάφοροι τύποι οργανωμένων εγκληματικών ομάδων, αποκτούν ολοένα και πιο διεθνή χαρακτήρα, χρησιμοποιούν πολλές διαφορετικές μεθόδους για τη νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων και χρησιμοποιούν σύγχρονη και προηγμένη τεχνολογία στις εγκληματικές τους δραστηριότητες.

Με μια εκτεταμένη ακτογραμμή , πολυάριθμα νησιά και χερσαία σύνορα με άλλες χώρες, μέσω των οποίων μεταφέρονται τα ναρκωτικά, η γεωγραφία της Ελλάδας την έχει καθιερώσει ως προτιμώμενη χώρα μεταφόρτωσης ναρκωτικών και άλλων λαθραίων στη διαδρομή προς τη Δυτική Ευρώπη. Η Ελλάδα έχει τρεις ζώνες ελεύθερου εμπορίου στα λιμάνια του Πειραιά, της Θεσσαλονίκης και του Ηρακλείου όπου ξένα

εμπορεύματα μπορούν να περνάνε χωρίς τελωνειακούς δασμούς και φόρους εφόσον στη συνέχεια μεταφορτώνονται ή επανεξάγονται. Φυσικά δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με ελέγχους στις περιοχές αυτές όσον αφορά τη χρησιμοποίησή τους για εμπόριο βασισμένο στο ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Ένας άλλος παράγοντας κινδύνου είναι η μεγάλη χρήση μετρητών στην Ελληνική οικονομία. Τα μετρητά είναι συνήθως η προτιμώμενη μέθοδος πληρωμών στον επιχειρηματικό τομέα αλλά διευκολύνει επίσης μια ευρέως διαδεδομένη «μαύρη» οικονομία βασισμένη στη φοροδιαφυγή. Επίσης αναφέρεται ότι πρόσθετος κίνδυνος είναι ενδεχόμενη κατάχρηση από τους δικηγόρους των προνομίων που τους δίνει ο νόμος για την εκπροσώπηση πελατών τους.

Δεν υπάρχει καμία ολοκληρωμένη μελέτη για το ποσό των χρημάτων που κερδίζονται από εγκληματικές δραστηριότητες και πώς ξεπλένονται. Μία μελέτη του Υπουργείου Οικονομικών που έγινε το 2006 έδειξε ότι τα παράνομα έσοδα για το 2000 ήταν σε ποσοστό 1% του ΑΕΠ, από τέσσερις μόνο τύπους εγκληματικής δραστηριότητας την πορνεία, και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών τσιγάρων και ποτών. Περιορισμένες είναι και οι πληροφορίες σχετικά με τις χρησιμοποιούμενες τεχνικές μεθόδους ξεπλύματος χρήματος. Από τις διαθέσιμες πληροφορίες που προέρχονται από τις αναφορές ύποπτων συναλλαγών και έρευνες των αρχών προέκυψε η συχνή χρήση του τραπεζικού συστήματος, των επιχειρήσεων επενδύσεων, αμοιβαίων κεφαλαίων, υπεράκτιες εταιρίες, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, νεοϊδρυθεισών εταιρίες και του εμπορίου πολύτιμων μετάλλων με κυριότερη κατεύθυνση τοποθέτησης των χρημάτων το εγχώριο και διεθνές τραπεζικό σύστημα και το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Παρά λοιπόν τον όγκο, την ποικιλία και την πολυπλοκότητα της εγκληματικής δραστηριότητας που αναφέρθηκαν η αντίληψη του κινδύνου και η ευαισθητοποίηση

των Ελληνικών αρχών και του ιδιωτικού τομέα (πλην τραπεζών) για την αντιμετώπιση του κρίνονται χαμηλές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A/A	ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΩΡΩΝ- ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ FATF
1	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ
2	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ
3	ΑΥΣΤΡΙΑ
4	ΒΕΛΓΙΟ
5	ΒΡΑΖΙΛΙΑ
6	ΚΑΝΑΔΑΣ
7	ΚΙΝΑ συμπεριλαμβανομένου του Hong Kong
8	ΔΑΝΙΑ
9	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
10	ΓΑΛΛΙΑ
11	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
12	ΕΛΛΑΔΑ
13	ΙΣΛΑΝΔΙΑ
14	ΙΡΛΑΝΔΙΑ
15	ΙΤΑΛΙΑ
16	ΙΑΠΩΝΙΑ
17	ΟΛΛΑΝΔΙΑ συμπεριλαμβανομένων των Ολλανδικών Αντιλλών και της Αρούμπα

18	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
19	ΜΕΞΙΚΟ
20	ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ
21	ΝΟΡΒΗΓΙΑ
22	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
23	ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
24	ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ
25	ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ
26	ΙΣΠΑΝΙΑ
27	ΣΟΥΗΔΙΑ
28	ΕΛΒΕΤΙΑ
29	ΤΟΥΡΚΙΑ
30	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
31	Η.Π.Α.

Α/Α	ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΩΡΩΝ ΠΟΥ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΕΞΩΧΩΡΙΑ ΚΕΝΤΡΑ Η/ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΙ ΑΠΟ ΤΗ FATF
1	ΑΝΔΟΡΑ
2	ΑΝΓΚΟΥΙΛΑ –εξαρτώμενο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου
3	ΑΝΤΙΓΚΟΥΑ ΚΑΙ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΤΑ
4	ΑΡΟΥΜΠΑ – ανήκει στην Ολλανδία
5	ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΩΝ ΜΠΑΧΑΜΕΣ
6	ΜΠΑΧΡΕΙΝ
7	ΜΠΕΛΙΖ
8	ΒΡΕΤΑΝΙΚΕΣ ΠΑΡΘΕΝΟΙ ΝΗΣΟΙ
9	ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ
10	ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ
11	ΓΚΕΡΝΣΙ/ ΣΑΡΚ/ ΑΛΔΕΡΝΕΙ- εδάφη εξαρτώμενα από το Βρετανικό Στέμμα
12	ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝ – έδαφος εξαρτώμενο από το Βρετανικό Στέμμα
13	ΤΣΕΡΣΕΙ – έδαφος εξαρτώμενο από το Βρετανικό Στέμμα
14	ΛΙΒΕΡΙΑ
15	ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΙΝ
16	ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΥΚ
17	ΓΡΕΝΑΔΑ

18	ΜΑΛΔΙΒΕΣ
19	ΝΗΣΙΑ ΜΑΡΣΑΛ
20	ΜΟΝΑΚΟ
21	ΜΟΝΤΣΕΡΡΑΤ- έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου
22	ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥΡΟΥ
23	ΟΛΛΑΝΔΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΛΕΣ
24	ΠΑΝΑΜΑΣ
25	ΝΗΣΙΑ ΣΑΜΟΑ
26	ΣΕΪΧΕΛΛΕΣ
27	ΑΓΙΑ ΛΟΥΤΣΙΑ
28	ΑΓΙΟΣ ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ ΚΑΙ ΓΡΕΝΑΔΙΝΕΣ
29	ΤΟΝΓΚΑ
30	ΤΟΥΡΚΣ & ΚΑΙΚΟΣ – εδάφη του Ηνωμένου Βασιλείου
31	ΠΑΡΘΕΝΑ ΝΗΣΙΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.
32	ΒΑΝΟΥΑΤΟΥ
33	ΝΙΟΥΙ- συνδεδεμένο με τη Νέα Ζηλανδία
34	ΑΓΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ & ΝΕΒΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγελόπουλος Π. Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη 2008.

Γκόρτσος Χ.-Σταικουρας Π.-Λιβαδά Χ. Το Ελληνικό Δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς, Εκδόσεις Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2008.

Δημήτραινας Γ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Ζητήματα Εφαρμογής του ν. 2331/1995. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2002.

Ζησιάδης Β. Η Οικονομική Εγκληματικότητα, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2001.

Κάτσιος Σ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Σάκκουλα 1998.

Προβόπουλος Γ. - Γκόρτσος Χρ. Το νέο ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό περιβάλλον, , Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2009.

Στενιμαχίτης Κ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, Εκδόσεις Atexcelixi, Αθήνα 2009 .

Τραγάκης Γ. Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1998.

Τσιρίδης Π. Ο νέος Νόμος για το Ξέπλυμα Χρήματος (ν.3691/2008) Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2009.

Ψυχομάνης Σπ. Οι Τράπεζες και η Εποπτεία τους», Εκδόσεις Σάκκουλα, 2006.

Donato Masciandaro, Elod Takats and Brigitte Unger, (2007). Black finance: The economics of Money Laundering, Edward Elgar, UK.

Doug Hopton, (2009). Money Laundering: A concise Guide for All Business, Gower, UK.

Peter Reuter and Edwin M. Truman, (2004). Chasing Dirty Money: The fight against Money Laundering, Institute for International Economics, Washington, DC.

Brigitte Unger, (2007). The Scale and Impact of Money Laundering, Edwardd Elgar, UK.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

FAFT- The Official site, <http://www.faft-gafi.org>

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ, European Union, <http://www.europa.eu>

ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ, <http://www.imf.org>

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, <http://www.ecb.int>

OFFICE OF PUBLIC SECTOR INFORMATION, <http://www.legislation.gov.uk>

HM REVENUE AND CUSTOMS, <http://hmrc.gov.uk>

THE MONEY LAUNDERING COM, <http://www.moneylaundering.com>

INTERNATIONAL MONEY LAUNDERING NETWORK, <http://www.imolin.org>

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ, THE WORLD BANK, <http://www.worldbank.org>

ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΑΚΝΟΝΙΣΜΩΝ, BANK OF INTERNATIONAL SETTLEMENTS, <http://www.bis.org>

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, <http://oecd.org>

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, EUROPEAN BANKING AUTHORITY
<http://www.eba.europa.eu>

COMMITTEE OF EXPERTS ON THE EVALUATION OF ANTI-MONEY
LAUNDERING MEASURES AND THE FINANCING OF TERRORISM,
<http://www.coe.int/moneyval>

THE WOLFSBERG GROUP, <http://www.wolfsberg-principles.com>

THE EGMONT GROUP, <http://www.egmontgroup.org>

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, <http://www.bankofgreece.gr>

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, <http://www.hba.gr>

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, <http://www.hba.gr/eti>

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ, <http://www.et.gr>

ΔΙΑΣ-ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε, <http://www.dias.com.gr>

WIKIPEDIA <http://en.wikipedia.org>

ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ <http://www.naftemporiki.gr>

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ <http://www.kathimerini.gr>

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ - ΑΡΘΡΑ

Council of Europe, "Resolution on the Statute of the Committee Of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (MONEYVAL), 2010

Financial Action Task Force, "Greece: Third Mutual Evaluation on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism", 2007

Financial Action Task Force, "Global Money Laundering & Terrorist Financing: Threat Assessment", 2010

Financial Action Task Force, "Money Laundering Using New Payments Methods",
October 2010

Fisher J, "Recent International Developments in the Fight Against Money Laundering",
British Journal of Criminology, Vol 3, 2002

International Monetary Fund, "Money Laundering: The importance of International
Countermeasures", Michel Camdessus, 1998

International Monetary Fund, "Greece: Financial System Stability Assessment", 2006

Tanzi V, "Money Laundering and the International Financial System", IMF Working
Paper, 1996

United Nations, "Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing,
Preventive Measures and Proceeds of Crime", April 2009

United Nations, "Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing,
Preventive Measures and Proceeds of Crime", April 2009

United Nations, "An Overview of the UN Conventions and other International
Standards Concerning Anti-Money Laundering and Countering the Financing of
Terrorism", January 2007

Walker John, "How Big is Global Money Laundering ? ", Journal of Money Laundering
Control, Vol 3, 2007

World Bank Institute, "Anti-Money Laundering Literature Search, Organized Crime",
2007

Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 2331/1995 (ΦΕΚ Α' αρ. φύλλου 173/24.08.1995)

Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 3424/2005 (ΦΕΚ Α' αρ. φύλλου 305/13.12.2005)

Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 3691/2008 (ΦΕΚ Α΄ αρ. φύλλου 166/05.08.2008)

Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 3932/2011 (ΦΕΚ Α΄ αρ. φύλλου 49/10.03.2011)

Τράπεζα της Ελλάδος, Ε.Τ.Π.Θ. Απόφαση 281/17.03.2009

Τράπεζα της Ελλάδος, Ε.Τ.Π.Θ. Απόφαση 285/09.07.2009

Τράπεζα της Ελλάδος, Ε.Τ.Π.Θ. Απόφαση 290/11.11.2009

Τράπεζα της Ελλάδος, Πράξη Διοικητή Αριθμ. 2577/09.03.2006

Τράπεζα της Ελλάδος, Πράξη Διοικητή Αριθμ. 2652/29.02.2012